KAPITAŁ ZAGRANICZNY
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM

Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
Departament Rozwoju Regionalnego, Referat Badań i Analiz Strategicznych

KAPITAŁ ZAGRANICZNY W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM

Opole 2005

Recenzent
dr Adolf Kühnemann

Redakcja i korekta
Anna Słowikowska

Projekt okładki
Klaudiusz Sidorowski

Redakcja techniczna
Dariusz Granatowski

ISBN 83-60455-00-7

Wydawnictwo Drukarnia SADY, Zenon Gil,
os. Sady 2, 47-303 Krapkowice, tel. 077 466 70 24, fax 077 466 38 22
drukarnia@sady.net.pl
Nakład 500 egz. Objętość: 15 ark. wyd., 12,75 ark. druk.

Spis treści

Słowo wstępne (JÓZEF KOTYŚ) 7

JOANNA ŻURAWSKA
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego
w województwie opolskim w latach 1999-2004 9

ROMUALD NIEDZIELSKI
Warunki inwestowania oraz ocena czynników
sprzyjających inwestowaniu i utrudniających je
w województwie opolskim 70

KRYSTIAN HEFFNER
Ocena warunków inwestowania w województwie opolskim.
Określenie czynników sprzyjających inwestowaniu
i utrudniających je 91

ROMUALD JOŃCZY
Migracje zagraniczne a napływ kapitału i inwestycje
w województwie opolskim 108

ROLAND WRZECIONO
Wykaz spółek z udziałem kapitału zagranicznego
w województwie opolskim według stanu na koniec
grudnia 2003 roku na podstawie bazy REGON.
Spółki cywilne według stanu na koniec grudnia 2004 roku 133

Słowo wstępne

Rozwój społeczno-gospodarczy województwa opolskiego, a szczególnie jego zrównoważony charakter, wymaga stałego diagnozowania wszystkich zachodzących w nim procesów, m.in. tych związanych z transferami kapitałowymi i wpływem tych transferów na pozostałe dziedziny życia w regionie. Tematykę tę podjęto w nowej publikacji Urzędu Marszałkowskiego.

Książka jest efektem współpracy środowiska samorządowego z naukowcami. Świadczy ona o otwartości obu grup na współdziałanie i dyskusję w kwestii rozwoju regionalnego.

Przygotowanie opracowania dotyczącego kapitału zagranicznego w województwie opolskim i związków pomiędzy napływem tego kapitału a innymi zjawiskami, w tym migracją zagraniczną, wymagało dwutorowego działania. Z jednej strony zweryfikowania stanu zaangażowania kapitału w regionie w różnych formach, a także stanu i dynamiki procesów związanych z migracją zagraniczną, a z drugiej podjęcia próby określenia wzajemnego związku pomiędzy nimi, tj. odpływem siły roboczej w wyniku migracji a napływem kapitału do regionu. Istotnym było zwłaszcza ustalenie, w jakim zakresie odpływy ludności z danego obszaru mogą mieć związek z napływem kapitału na tenże obszar, jak również w jaki sposób, od lat przebiegający i wciąż utrzymujący się proces migracji międzynarodowych oddziałuje na napływ kapitału zagranicznego do regionu. Należało ponadto odpowiedzieć na pytania: jakie czynniki rzeczywiście decydują o podejmowaniu decyzji lokalizacyjnych dotyczących dużych inwestycji zagranicznych, czy w przypadku typowego regionu migracyjnego, jakim jest województwo opolskie, są one inne niż w pozostałych regionach w Polsce? Ranga tych pytań wzrasta zwłaszcza w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i przewidywanego wzrostu zarówno przepływów ludności, jak i kapitału.

Część statystyczną publikacji, w której scharakteryzowano zmiany dotyczące spółek z udziałem kapitału zagranicznego oraz zanalizowano podstawowe wielkości ekonomiczne dotyczące działalności tych pod-

miotów w województwie opolskim, przygotowano w Referacie Badań i Analiz Strategicznych Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego. Analizę statystyczną uzupełniono pełnym wykazem spółek z udziałem kapitału zagranicznego ujętych w rejestrze REGON.

Ewentualny związek pomiędzy napływem kapitału zagranicznego a innymi zjawiskami, w tym migracją, w aspekcie przede wszystkim wpływu tych zjawisk na siebie i skutków ich ewentualnego oddziaływania, poddano analizie angażując ekspertów z Uniwersytetu Opolskiego i Politechniki Opolskiej. W ekspertyzach przeanalizowano m.in. prawne i ekonomiczne warunki prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycyjnej w Polsce oraz poddano ocenie m.in. zasoby inwestycyjne regionu, jak również określono czynniki sprzyjające inwestowaniu i utrudniające inwestowanie w regionie. Próbowano oszacować wpływ transferu dochodów i ruchów siły roboczej na aktywność gospodarczą w regionie, zwłaszcza na inwestycje oraz miejsca pracy. Szczególnie istotna jest wartość aplikacyjna opracowania w zakresie określenia możliwości ewentualnego wykorzystania korzyści płynących z migracji, zwłaszcza w aspekcie redystrybucji dochodów.

Niniejsza publikacja powinna być podstawą do dyskusji i refleksji dla wszystkich osób i instytucji działających w regionie na rzecz jego rozwoju gospodarczego. Poglądy i opinie wyrażone przez Autorów nie zawsze muszą być zgodne ze stanowiskiem Urzędu Marszałkowskiego, ale tym bardziej dziękuję za ich dostarczenie. Powinniśmy, także na ich podstawie, bardziej energicznie zachęcać krajowy i zagraniczny kapitał do lokalizowania nowych inwestycji w województwie opolskim.

Wicemarszałek
Województwa Opolskiego
Józef Kotyś

JOANNA ŻURAWSKA

Spółki z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim w latach 1999 – 2004

1. Wstęp

W okresie transformacji polskiej gospodarki coraz większą rolę odgrywa kapitał zagraniczny. Podstawowym powodem ogólnego zainteresowania kapitałem zagranicznym wydaje się jego „wszechobecność". Inwestorzy zagraniczni działają we wszystkich branżach i wszystkich regionach kraju. Coraz więcej osób pracuje w przedsiębiorstwach zagranicznych. Rośnie doświadczenie wynikające ze współpracy z obcokrajowcami[1]. Napływ inwestycji zagranicznych do kraju i ich udział w PKB (produkt krajowy brutto) jest bardzo istotny z punktu widzenia konkurencyjności gospodarki i poprawy jakości kapitału rzeczowego[2]. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne, w skrócie BIZ (ang. *FDI- Foreign Direct Inwestment*)[3] są jedną z podstawowych form międzynarodowych przepływów kapitałów[4]. Proces ich powstawania w Polsce jest dynamiczny, a przyczyny różnorodne.

Zasady prawne działania inwestorów zagranicznych w kraju ulegały zmianom, ewoluując w kierunku identycznego traktowania podmiotów zagranicznych i krajowych. Oznaczało to z jednej strony systematyczne

[1] W. Dziemianowicz, *Inwestycje zagraniczne w gminie. Jak przyciągnąć, obsłużyć i zatrzymać inwestora?*, Państwowa Agencja Inwestycji Zagranicznych, Brytyjski Fundusz Know-How Fundusz Współpracy, s. 11.

[2] M. Jagiełło, *Wskaźniki międzynarodowej konkurencyjności gospodarki, Studia i materiały*. Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa 2003, s. 30.

[3] W analizie używany będzie polski odpowiednik skrótu zagranicznych inwestycji bezpośrednich - BIZ.

[4] Napływ kapitału zagranicznego jest możliwy także w innych formach, np. w formie inwestycji portfelowych, rezerwowych aktywów oraz innych inwestycji, jednakże z uwagi na fakt, iż bezpośrednie inwestycje zagraniczne są najbardziej zaawansowanym sposobem wejścia na rynki obce, gdyż poprzez prawo sprawowania kontroli nad firmą inwestorzy zagraniczni kształtują politykę oraz wpływają na decyzje przedsiębiorstwa we wszystkich obszarach jego działalności, czyli nie dokonują tylko prostego transferu kapitału finansowego, ale poprzez ten kapitał transferują przez granice zestaw czynników produkcji w celu ich lepszego eksploatowania i wykorzystania przewagi konkurencyjnej - w opracowaniu mowa będzie tylko o tym rodzaju inwestycji, na podstawie: M. A. Weresa, *Skutki inwestycji zagranicznych dla gospodarki kraju przyjmującego - doświadczenia Polski*, s. 8, strona internetowa www.case.com.pl.

znoszenie ograniczeń działalności podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w Polce, a z drugiej – znoszenie przysługujących im przywilejów. Od 1990 roku wielkość BIZ w Polsce rośnie. W latach 1990–2001 Polska przyjęła 39% całości bezpośrednich inwestycji zagranicznych zlokalizowanych w Europie Środkowo-Wschodniej i pod tym względem znajdowała się na pozycji lidera wśród tych krajów. Z całej kwoty BIZ w tym okresie, czyli z 56,8 mld USD, ponad 90%, tj. 53,1 mld USD to inwestycje o wartości powyżej 1 mln USD, a zaledwie 3,7 mld tj. 6,5% inwestycje o niższych nakładach jednostkowych. Według danych PAIiIZ (Państwowa Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych) od początku lat 90. do połowy 2003 roku do Polski napłynęły inwestycje zagraniczne o wartości ponad 68 mld USD, zaś skumulowana wartość kapitału zagranicznego w Polsce w latach 1993–2004 wzrosła do 84,5 mld USD, co spowodowane było zwiększeniem inwestycji aż o ponad *22%* w roku 2004 w stosunku do 2003[5].

Obecność kapitału zagranicznego w polskiej gospodarce wywołuje wiele emocji, ze względu na fakt, iż inwestorzy w wielu sektorach gospodarki stają się dominującymi podmiotami i „wypierają" krajowych przedsiębiorców oraz zagrażają ich pozycji na rynku, wskutek czego dochodzi do wzrostu presji konkurencyjności. Nie podlega jednakże dyskusji fakt, że obecność firm zagranicznych przyczynia się do poprawy konkurencyjności polskiej gospodarki[6]. Z badań CBOS[7] wynika, że ponad 60% badanych wyraża akceptację dla korzyści płynących z obecności kapitału zagranicznego w Polsce i liczba przekonanych o takich korzyściach wyraźnie zwiększa się.

Konkurencyjność regionów, oprócz wzrostu produktu regionalnego brutto, zasobów, możliwości produkcji i eksportu – kształtują także inwestycje zagraniczne, które mogą przyczynić się do wzrostu potencjału produkcyjnego, zatrudnienia oraz transferu technologii. Zaangażowanie inwestorów zagranicznych jest wypadkową ogólnej atrakcyjności województwa, atrakcyjności konkretnych miejsc, lokalizacji oraz atrakcyjno-

[5] Wartość inwestycji w 2004 roku wynosiła 7 858 mln USD, na podstawie m.in.: R. Niedzielski, *Inwestor zagraniczny w kraju i regionie - droga do normalności*, [w:] A. Zagórowska, K. Malik, M. Miszewski, *Zrównoważony rozwój regionalny w aspekcie integracji europejskiej*, Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji, Bytom 2002, s. 332, *Skutki ekonomiczne i społeczne inwestycji zagranicznych w Polsce, w tym w szczególności wpływ inwestycji zagranicznych na tworzenie sieci powiązań międzyregionalnych i kooperacyjnych*, Państwowa Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A., Warszawa 2003, s. 3, materiał powiel., strona internetowa www.paiz.gov.pl.

[6] *Profil społeczny i gospodarczy województwa opolskiego*, J. Szomburg (kier.), Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2002, s. 68.

[7] Badania „Aktualne problemy i wydarzenia" (176), 7-10 stycznia 2005 roku, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności Polski (N=1089), na podstawie: *O kapitale zagranicznym w polskiej gospodarce. Komunikat z badań*, CBOS, Warszawa 2005.

ści przedsiębiorstw, w których podejmowane są inwestycje zagraniczne[8]. Z badań wynika, że zależność pomiędzy rozmieszczeniem inwestycji zagranicznych, a konkurencyjnością regionów jest bardzo silna[9]. Im bardziej konkurencyjny region, tym więcej inwestycji przyciąga. Z drugiej strony inwestycje zagraniczne mogą podnosić atrakcyjność inwestycyjną danego obszaru.

Bezpośrednie efekty inwestycji zagranicznych w regionie związane są w sposób szczególny z napływem kapitału umożliwiającego restrukturyzację gospodarki regionu. Oprócz wpływu na wzrost produkcji i zatrudnienia inwestycje te oddziałują na lokalne środowiska biznesu, stan środowiska naturalnego, wzrost kwalifikacji zawodowych i wynagrodzeń oraz konkurencję na rynku lokalnym. Pośredni wpływ na sytuację gospodarczą realizuje się w postaci procesu transformacji systemu, w tym tworzenia nowych instytucji, przyspieszenia prywatyzacji oraz stymulowania konkurencji w całej gospodarce[10].

W *Strategii rozwoju województwa opolskiego*, w wyborze tez zamieszczonym we wstępie do tego dokumentu, zapisano m.in., że „przeciętna atrakcyjność inwestycyjna i średni poziom rozwoju społeczno-gospodarczego zmusza do podejmowania projektów zachęcających do inwestowania w regionie i włączenia się w konkurowanie o inwestycje i przedsięwzięcia gospodarcze" i dalej „przewidywany wzrost inwestycji, napływających do nowo przyjętych krajów Unii Europejskiej zmusza do konstruowania regionalnej strategii przyciągania nowych przedsięwzięć gospodarczych i skutecznego konkurowania o nie z krajowymi i europejskimi strukturami regionalnymi"[11]. By taka strategia mogła powstać, należy w pierwszej kolejności dysponować gruntowną wiedzą na temat stanu zjawiska, poznać jego skalę i dynamikę oraz warunki kształtujące je, a także dokonać bilansu korzyści i strat, jakie może ono wywoływać w gospodarce, otoczeniu społecznym i przestrzeni.

---

[8] W. Dziemianowicz, M. Mackiewicz, *Proces transformacji gospodarczej i rozwój otoczenia biznesu w województwach*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa 2000, s. 6, K. Gawlikowska -Hueckel, S. Umiński, *Ocena konkurencyjności województw*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2000, s. 2, materiał powiel.

[9] B. Namyślak, *Zróżnicowanie poziomu konkurencyjności regionów na tle rozmieszczenia inwestycji zagranicznych w Polsce*, [w:] T. Markowski (red.), *Przestrzeń w zarządzaniu rozwojem regionalnym i lokalnym*, Biuletyn KPZK PAN, z. 211, Warszawa 2004, s. 387.

[10] P. Brezdeń, *Wpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na rozwój regionalnej i lokalnej przestrzeni gospodarczej w woj. dolnośląskim*, [w:] T. Markowski (red.), *Przestrzeń w zarządzaniu rozwojem*...op. cit., s. 501.

[11] *Strategia rozwoju województwa opolskiego*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole 2005 , materiał powiel., s. 5-7.

Opracowanie ma na celu scharakteryzowanie zmian dotyczących spółek z udziałem kapitału zagranicznego[12] oraz analizę podstawowych wielkości ekonomicznych charakteryzujących działalność tych podmiotów w województwie opolskim.

2. Podstawowe pojęcia

Zgodnie z art. 13. 1. *Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej* z dnia 2 lipca 2004 roku (Dz. U. z dnia 6 sierpnia 2004 r.)[13] osoby zagraniczne z państw członkowskich Unii Europejskiej i państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym mogą podejmować i wykonywać działalność gospodarczą na takich samych zasadach jak przedsiębiorcy polscy. Działalność gospodarczą mogą podejmować i wykonywać ponadto obywatele innych państw, którzy otrzymali zezwolenie na osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodę na pobyt tolerowany, status uchodźcy lub korzystają z ochrony czasowej na terytorium Polski. Pozostałe osoby zagraniczne mają prawo do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej wyłącznie w formie spółek: komandytowej, komandytowo-akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnej, a także przystępowania do takich spółek oraz obejmowania bądź nabywania udziałów lub akcji, o ile umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej. Inwestor zagraniczny może więc, podobnie jak polski obywatel, prowadzić działalność gospodarczą samodzielnie jako osoba fizyczna lub w formie spółki prawa cywilnego. Może też być założycielem dowolnej określonej w kodeksie spółki prawa handlowego, jak również może utworzyć oddział lub przedstawicielstwo w Polsce. Formą prawną preferowaną przez kapitał zagraniczny są spółki kapitałowe, do których należą spółki akcyjne i z ograniczoną odpowiedzialnością[14].

Spółką z udziałem kapitału zagranicznego jest podmiot prowadzący działalność gospodarczą w Polsce, najczęściej w formie spółki akcyjnej i z o.o., do której został wniesiony kapitał zagraniczny niezależnie od stop-

[12] Opracowanie nie obejmuje danych o podmiotach sektora finansowego, tj. bankach i instytucjach ubezpieczeniowych, w których inwestorzy zagraniczni posiadają swoje udziały.

[13] Oprócz przywołanej ustawy strukturę prawną dla prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce tworzą ponadto *Kodeks spółek handlowych* i *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym*, m. in. na podstawie: Z. Janiec, *Warunki prawne działalności inwestorów zagranicznych w Polsce*, B. Durka (red. nauk.), *Inwestycje zagraniczne w Polsce*, Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa 2003, s. 15.

[14] Z danych Urzędu Statystycznego w Opolu wynika, że w województwie opolskim według stanu na koniec grudnia 2003 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było m.in. 975 spółek z o.o., 20 spółek akcyjnych, 7 przedstawicielstw zagranicznych, 5 oddziałów przedsiębiorstw zagranicznych, 3 spółki komandytowe, a w roku 2004 ponadto 3 spółki cywilne, zaś w obu tych latach w rejestrze REGON nie zarejestrował się żaden inwestor zagraniczny będący osobą fizyczną.

nia jego zaangażowania i kraju pochodzenia[15]. Spółka z udziałem kapitału zagranicznego to podmiot, w którym co najmniej jeden udziałowiec jest:

- osobą fizyczną mającą siedzibę za granicą lub
- osobą prawną z siedzibą za granicą lub
- nie posiadającą osobowości prawnej spółką osób wymienionych wyżej, utworzoną zgodnie z ustawodawstwem państw obcych lub
- osobą prawną z siedzibą na terytorium RP zależną od podmiotów zagranicznych.

Spółką z przewagą kapitału zagranicznego jest podmiot, w którym jeden udziałowiec zagraniczny posiada więcej niż 50% udziałów w kapitale podstawowym spółki[16].

Podstawowymi kryteriami uznania inwestycji zagranicznej za inwestycję bezpośrednią (BIZ) są z kolei – zgodnie z definicjami Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) oraz Międzynarodowego Funduszu Walutowego – objęcie lub nabycie minimum 10% kapitału podstawowego spółki oraz trwałe zainteresowanie jej zarządzaniem. Ten 10% procentowy wymóg oznacza, że inwestor bezpośredni jest w stanie wpływać i uczestniczyć w zarządzaniu firmą. Inwestycje zagraniczne są specyficzną transakcją wiążącą trzy płaszczyzny: kapitał finansowy, doświadczenie zarządzania i wiedzę techniczną oraz przedsiębiorczość. W porównaniach międzynarodowych relacje napływu BIZ do wartości produktu krajowego brutto i ogólnych nakładów inwestycyjnych na środki trwałe są traktowane jako syntetyczny wskaźnik roli kapitału zagranicznego w gospodarkach krajów napływu[17]. Bezpośrednia inwestycja zagraniczna to inwestycja podejmowana przez osobę zagraniczną lub grupę przedsiębiorstw w celu uzyskania trwałego i efektywnego wpływu na działalność przedsiębiorstwa innego kraju[18]. Są to więc wszelkiego rodzaju przedsięwzięcia" [...] dokonywane przez osoby fizyczne, przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe lub finansowe, służące do stworzenia lub podtrzymywania stałych i bezpośrednich stosunków między dostarczycielem funduszy a szefem przedsiębiorstwa lub przedsiębiorstwem, dla którego fundusze są przeznaczone, w celu wykonywania działalności ekonomicznej"[19]. Inwestorem bezpośrednim jest indywidualny przed-

[15] Na podstawie *Działalność gospodarcza spółek z udziałem kapitału zagranicznego w 2002 r.*, GUS, Warszawa 2003, s. 4, *Zmiany strukturalne grup podmiotów w gospodarce narodowej w województwie opolskim w 2004 roku*, Urząd Statystyczny, Opole 2005, s. 6-8.

[16] *Działalność podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce w latach 1993–2002*, GUS, Warszawa 2004, s. 268-269.

[17] *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce (analiza i wnioski)*, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Departament Strategii i Integracji Międzynarodowej, Warszawa 1999, s. 8-9.

[18] Definicja Międzynarodowego Funduszu Walutowego, na podstawie Ibidem.

[19] Definicja Wspólnoty Europejskiej, na podstawie Ibidem.

siębiorca, prywatne lub publiczne przedsiębiorstwo, rząd, grupa prywatnych lub publicznych przedsiębiorstw, które posiadają inwestycje bezpośrednie w innych krajach. Przedsiębiorstwo, które jest inwestycją zagraniczną to takie, w którym pojedynczy inwestor zagraniczny kontroluje 10 lub więcej procent akcji zwykłych (nieuprzywilejowanych) lub głosów (w walnym zgromadzeniu akcjonariuszy) w firmie korporacyjnej. Inwestor może posiadać mniej niż 10% udziałów zwykłych (lub głosów), ale musi mieć efektywny wpływ na decyzje firmy.

Inwestycje zagraniczne mogą przybierać różne formy w zależności od sposobu objęcia kontroli nad zasobami i przedsiębiorstwami. Najistotniejsze formy to:

- joint-ventures – tzn. obejmowanie udziałów w firmie zagranicznej lub współudział w tworzeniu nowej firmy, forma występująca najwcześniej w Polsce i nadal dominująca;
- greenfield – inwestycje nowe, gdzie inwestor buduje przedsiębiorstwa od podstaw, forma najrzadziej występująca;
- brownfield – inwestor wykupuje istniejące już przedsiębiorstwa, forma występująca najczęściej;
- subsidiary – przedsiębiorstwa zależne polegające na tworzeniu nowych lub przejęciu istniejących już za granicą przedsiębiorstw, nad którymi firma macierzysta sprawuje kontrolę posiadając więcej niż 50% udziałów (głosów);
- branches - zakładanie oddziałów, które nie są samodzielnymi jednostkami gospodarczymi i nie mogą być rejestrowane poza granicami kraju macierzystego jako niezależne towarzystwa przemysłowe lub handlowe (brak osobowości prawnej);
- offiliates - tworzenie przedsiębiorstw siostrzanych – stowarzyszonych, gdzie udział firmy macierzystej nie musi wynosić 100% (mają one odrębną osobowość prawną)[20].

Bardziej zasadniczy podział pozwala wyróżnić dwa rodzaje inwestycji bezpośrednich, tj. inwestycje od podstaw oraz zakupy akcji lub udziałów przez zagranicznych inwestorów w celu sprawowania kontroli nad przedsiębiorstwem w kraju inwestowania. Mówimy wówczas o przejęciach, łączeniach i nabyciach. BIZ dotyczą więc co najmniej dwóch krajów, zaś kontrola w zarządzaniu przedsiębiorstwem za granicą sugeruje, że inwestycje nie są tylko transferem kapitału finansowego, ale także technologii, patentów i innych zasobów materialnych i niematerialnych.

[20] J. Jagas, *Struktura kapitału zagranicznego w gospodarce polskiej, a rozwój gospodarczy*, [w:] J. Jagas (red.) *Uwarunkowania produktywności i konkurencyjności gospodarki w warunkach akcesji Polski do Unii Europejskiej*, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Wyższa Szkoła Zarządzania Marketingowego i Języków Obcych w Katowicach, Wrocław – Katowice 2004, s. 149-150.

3. Charakterystyka spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim w latach 1999–2004

3.1 Informacje ogólne

Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim stale wzrasta. W latach 1999–2004 dynamika przyrostu tych podmiotów, pomimo wahań, była stale rosnąca. Według stanu na koniec 2004 roku w porównaniu do 1999 roku liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim zwiększyła się o 214 jednostek, tj. o 23%. Wzrosła także liczba spółek handlowych. W końcu 2004 roku w porównaniu do roku 1999 liczba tych spółek zwiększyła się o 1472 jednostki, tj. o prawie 52% (tab. 1). Liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w kraju w końcu 2004 roku w porównaniu do końca 1999 roku wzrosła o 11 091 podmiotów, tj. 27,4%, z czego wynika, że dynamika przyrostu spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim była nieco niższa niż średnio w kraju.

T a b e l a 1

Spółki handlowe, w tym z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim w latach 1999–2004 (stan na koniec roku)*

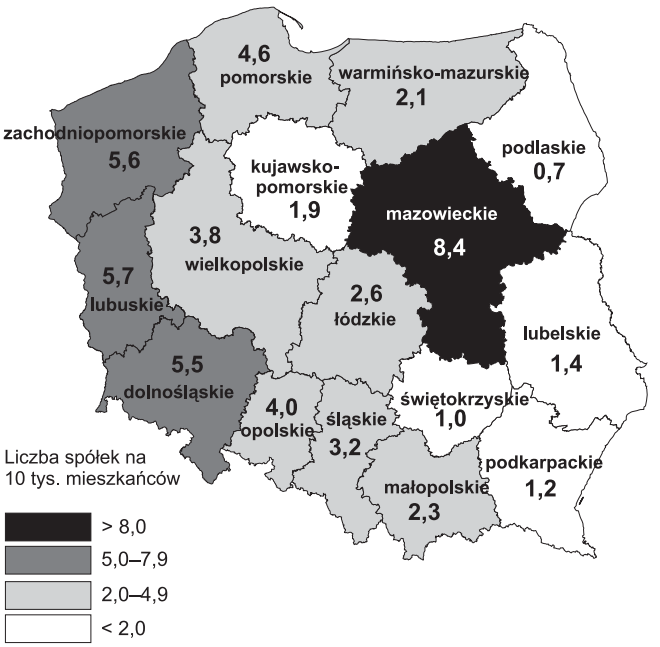
Wyszczególnienie	Liczba spółek handlowych ogółem	Dynamika, rok poprzedni = 100	W tym z udziałem kapitału zagranicznego	Dynamika, rok poprzedni = 100
1999	2 842	109,8	933	114,5
2000	3 108	109,4	1 014	108,7
2001	3 498	112,5	1 057	104,2
2002	3 896	111,4	1 066	100,9
2003	4 122	105,8	1 106	103,8
2004	4 314	104,7	1 147	103,7

* Na podstawie bazy podmiotów, które podczas rejestracji w REGON zadeklarowały, że posiadają kapitał zagraniczny bez względu na wysokość tego kapitału

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie *Zmiany strukturalne grup podmiotów w gospodarce narodowej w województwie opolskim w 2002 roku*, Urząd Statystyczny, Opole 2003, *Zmiany strukturalne grup podmiotów w gospodarce narodowej w województwie opolskim w 2004 roku*, Urząd Statystyczny, Opole 2005.

Odsetek spółek z udziałem kapitału zagranicznego w stosunku do podmiotów gospodarczych pozostających w rejestrze REGON ogółem w województwie opolskim w latach 1999–2004 kształtował się na poziomie około 1,3%. W kraju odsetek ten wynosił około 1,4%.

Wskaźnik liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim[21] na 10 tys. mieszkańców w 2002 roku był wyższy od średniej krajowej (3,8) i wynosił 4. Dawało to województwu 6. pozycję w kraju (mapa 1). Wartość wskaźnika w 2002 roku w stosunku do roku 1999 zwiększyła się o 0,1 pkt. procentowego.



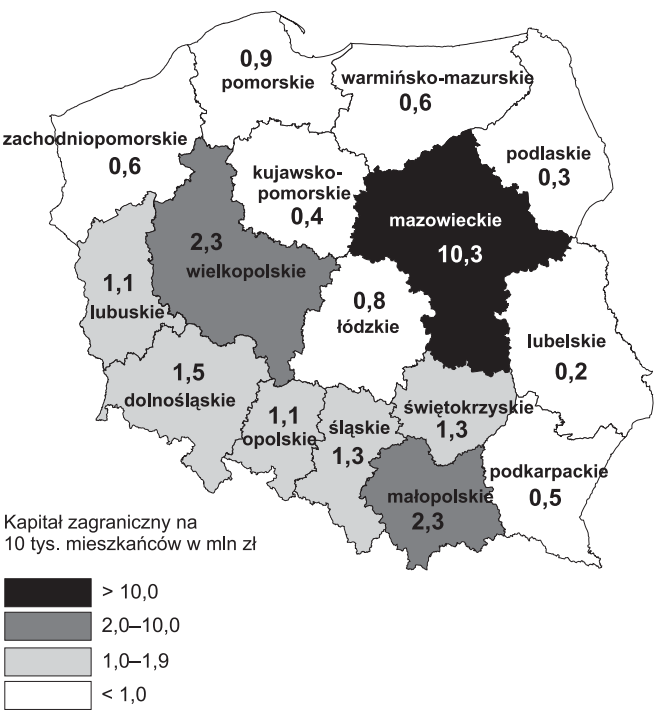
Mapa 1. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. mieszkańców w 2002 roku według województw

Najwyższą wartością wskaźnika charakteryzowały się województwa: mazowieckie (8,4), lubuskie (5,7), zachodniopomorskie (5,6) i dolnośląskie (5,5), najniższą województwo podlaskie (0,7). Województwa, w których koncentracja spółek z udziałem kapitału zagranicznego jest największa to, poza mazowieckim, regiony położone w zachodniej części Polski. Na uwagę zasługuje fakt, iż pomimo swej wielkości województwo lubuskie osiągnęło drugi, co do wielkości, po województwie mazowieckim, wskaźnik

[21] Dotyczy podmiotów gospodarczych z udziałem kapitału zagranicznego, poza instytucjami kredytowymi i ubezpieczeniowymi, które mają obowiązek składania – raz w roku w terminie do 31 marca w urzędzie statystycznym w województwie, na którego terenie ma siedzibę podmiot przekazujący dane – obowiązkowego sprawozdania KZ obejmującego wartość zagranicznych wkładów pieniężnych i niepieniężnych zadeklarowanych w dniu rejestracji spółki, wielkość kapitału podstawowego w podziale na krajowy i zagraniczny, kraj pochodzenia kapitału zagranicznego, kapitał własny oraz wyniki finansowe i nakłady na środki trwałe, na podstawie *Program badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2006. Projekt*, GUS, Warszawa 2005, s. 182.

określający liczbę spółek na 10 tys. mieszkańców. Wartość osiągniętego wskaźnika w województwie opolskim również należy uznać za wysoką. Mapa najwyższej częstotliwości występowania lokalizacji inwestycji zagranicznych w relacji do potencjału demograficznego w pasie zachodnim kraju zdaje się potwierdzać tezę o bliskości zagranicznego rynku jako istotnym czynniku determinującym napływ kapitału zagranicznego na te obszary. Potwierdzeniem może być także relatywnie słabsze zainteresowanie inwestorów województwami pasa środkowego, poza mazowieckim, co z kolei wskazuje na wagę czynnika, jakim jest wielkość i potencjał rynku, gdzie lokalizuje się inwestycje. Kapitał zagraniczny przejawia najsłabsze zainteresowanie terenami województw wschodnich.

Pod względem wskaźnika wielkości zainwestowanego kapitału zagranicznego w spółkach na 10 tys. mieszkańców województwo opolskie z wartością 1,1 mln zł w 2002 roku znalazło się na 7. pozycji w kraju (mapa 2). Najwyższym wskaźnikiem charakteryzowały się województwa: mazowieckie (10,3), a następnie małopolskie i wielkopolskie (po 2,3), najniższym lubelskie (0,2) i podlaskie (0,3).



Mapa 2. Zainwestowany kapitał zagraniczny w spółkach na 10 tys. mieszkańców w 2002 roku według województw

3.2 Liczba, dynamika i struktura spółek z udziałem kapitału zagranicznego według PKD

Najwięcej inwestorów zagranicznych, według danych z końca 2004 roku, lokowało swój kapitał w sekcji handel i naprawy – ponad 30%, ponadto w przedsiębiorstwach przemysłowych – 29,5%, firmach należących do sekcji – obsługa nieruchomości i firm – 13,1% oraz w budownictwie – 13% (tab. 2).

Tabela 2

Spółki z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim według sekcji PKD w latach 2002–2004 (stan na koniec roku)

Sekcje PKD	Rok 2002		Rok 2003		Rok 2004	
	liczba spółek	struktura w%	liczba spółek	struktura w %	liczba spółek	struktura w %
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	30	2,8	31	2,8	35	3,1
górnictwo	6	0,6	5	0,5	4	0,3
przetwórstwo przemysłowe	291	27,3	317	28,6	338	29,5
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	2	0,2	2	0,2	2	0,2
budownictwo	141	13,2	142	12,8	149	13,0
handel i naprawy	352	33,0	353	31,9	347	30,3
hotele i restauracje	31	2,9	33	3,0	34	2,9
transport, gospodarka magazynowa i łączność	58	5,4	58	5,2	60	5,2
pośrednictwo finansowe	5	0,5	5	0,5	5	0,4
obsługa nieruchomości i firm	123	11,5	136	12,3	150	13,1
edukacja	2	0,2	1	0,1	2	0,2
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	2	0,2	2	0,2	2	0,2
działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	23	2,2	21	1,9	19	1,6
ogółem	1 066	100,00	1 106	100,00	1 147	100,00

Ź r ó d ł o: Jak w tab. 1.

Wśród działów przemysłu najwięcej spółek z udziałem kapitału zagranicznego działa produkując wyroby z metali – 17,8%, artykuły spożyw-

cze i napoje – 13,9%, drewno i wyroby z drewna oraz słomy i wikliny – 10,7%, meble i pozostałą działalność produkcyjną – 8,3%, wyroby z pozostałych surowców niemetalicznych – 7,7% oraz maszyny i urządzenia – 7,7% (tab. 3).

T a b e l a 3

Spółki z udziałem kapitału zagranicznego w sekcji przetwórstwo przemysłowe według działów w latach 2002–2004 (stan na koniec roku)

Wyszczególnienie	Rok 2002		Rok 2003		Rok 2004	
	liczba spółek	struktura w %	liczba spółek	struktura w %	liczba spółek	struktura w %
ogółem, w tym działy:	291	100,0	317	100,0	338	100,0
produkcja artykułów spożywczych i napojów	42	14,4	44	13,9	47	13,9
włókiennictwo	7	2,4	7	2,2	8	2,4
produkcja odzieży i wyrobów futrzanych	13	4,5	13	4,1	14	4,1
produkcja skór wyprawionych i wyrobów z nich	5	1,7	5	1,6	5	1,5
produkcja drewna i wyrobów z drewna oraz ze słomy i wikliny	32	11,0	32	10,1	36	10,6
produkcja masy włóknistej oraz papieru	7	2,4	7	2,2	6	1,8
działalność wydawnicza, poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	4	1,4	5	1,6	6	1,8
produkcja wyrobów chemicznych	17	5,8	20	6,3	20	5,9
produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	20	6,9	19	6,0	20	5,9
produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	24	8,2	25	7,9	26	7,7
produkcja metali	2	0,7	4	1,3	4	1,2
produkcja wyrobów z metali	49	16,8	53	16,7	60	17,7
produkcja maszyn i urządzeń	22	7,6	26	8,2	26	7,7
produkcja maszyn biurowych i komputerów	-	-	-	-	1	0,3
produkcja maszyn i aparatury elektrycznej	6	2,1	7	2,2	5	1,5
produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych	2	0,7	3	0,9	3	0,9
produkcja instrumentów medycznych, precyzyjnych, optycznych, zegarów i zegarków	5	1,7	5	1,6	6	1,8
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	6	2,1	6	1,9	6	1,8
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	4	1,4	4	1,3	5	1,5
produkcja mebli, pozostała działalność produkcyjna	21	7,2	27	8,5	28	8,3
przetwarzanie odpadów	3	1,0	5	1,6	6	1,8

Ź r ó d ł o: Jak w tab. 1.

3.3 Liczba, dynamika i struktura spółek z udziałem kapitału zagranicznego w powiatach i gminach w województwie opolskim

Na terenie województwa opolskiego, według stanu z końca 2004 roku, najwięcej spółek z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych było w mieście Opolu – 37%, a następnie w powiecie opolskim – 14%, krapkowickim – 8% oraz nyskim i kędzierzyńsko-kozielskim – po 7,8%, najmniej w powiecie głubczyckim – niecałe 2% (tab.4).

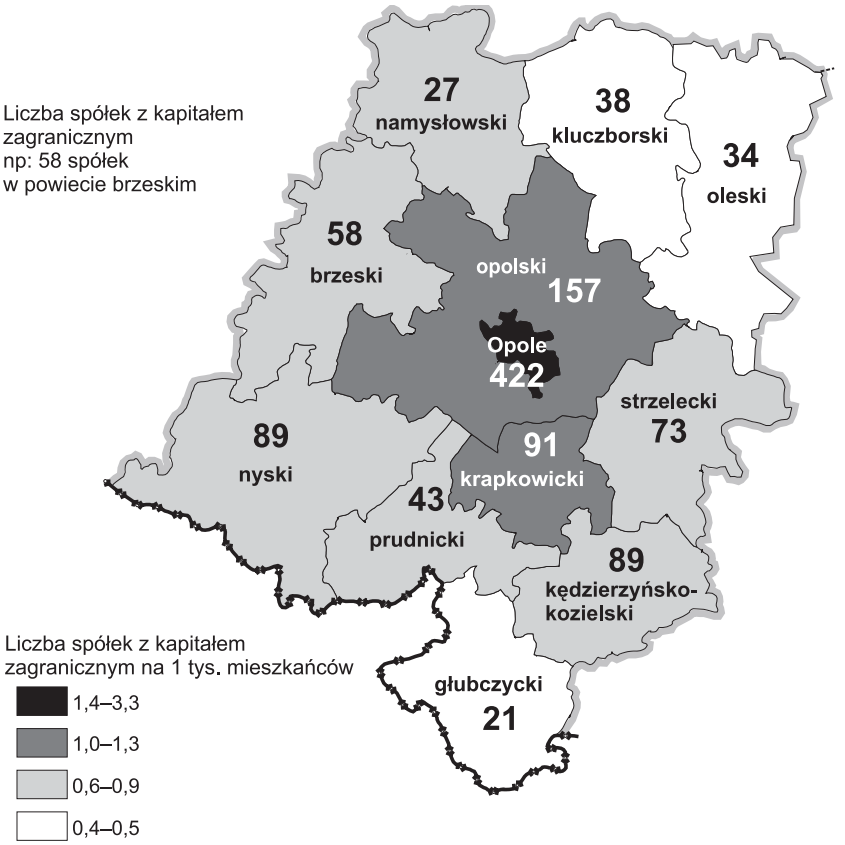
T a b e l a 4

Spółki z udziałem kapitału zagranicznego w sektorze prywatnym według powiatów w województwie opolskim w latach 2002–2004 (stan na koniec roku)

Wyszczególnienie	Rok 2002		Rok 2003		Rok 2004	
	liczba spółek	struktura w %	liczba spółek	struktura w %	liczba spółek	struktura w %
ogółem, w tym powiaty:	1 061	100,0	1 101	100,0	1 142	100,0
brzeski	50	4,7	54	4,9	58	5,1
głubczycki	19	1,8	21	1,9	21	1,8
kędzierzyńsko-kozielski	80	7,5	87	7,9	89	7,8
kluczborski	35	3,3	35	3,2	38	3,3
krapkowicki	86	8,1	90	8,2	91	8,0
namysłowski	25	2,4	24	2,2	27	2,4
nyski	82	7,7	88	8,0	89	7,8
oleski	27	2,5	31	2,8	34	3,0
opolski	146	13,8	150	13,6	157	13,7
prudnicki	42	3,9	43	3,9	43	3,7
strzelecki	61	5,7	65	5,9	73	6,4
m. Opole	408	38,4	413	37,5	422	37,0

Ź r ó d ł o: Jak w tab. 1

Podobnie wskaźnik liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego przypadających na 1 tys. mieszkańców najwyższy jest w Opolu, a następnie w powiatach opolskim i krapkowickim. Relatywnie wysoką wartością wskaźnika charakteryzują się też powiaty, w których funkcjonuje niewiele spółek z udziałem kapitału zagranicznego, np. powiaty namysłowski i prudnicki, odpowiednio: 27 i 43 podmioty, co wskazuje, że w stosunku do potencjału demograficznego tych powiatów liczba zarejestrowanych tam podmiotów jest znacząca (mapa 3).



Mapa 3. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego na 1 tys. mieszkańców w powiatach w województwie opolskim w 2004 roku

Gminy z największą liczbą spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim według stanu na koniec 2004 roku to w kolejności: Opole – 422 spółki, Kędzierzyn-Koźle – 69 spółek, Krapkowice – 51 spółek, Nysa – 43 spółki, Strzelce Opolskie – 35 spółek, Dobrzeń Wielki – 30 spółek, Kluczbork – 24 spółki, Tarnów Opolski – 24 spółki, Brzeg – 23 spółki, Głuchołazy – 20 spółek i Ozimek – 20 spółek, Gogolin, Olesno, Głogówek i Prudnik po 19 spółek, Namysłów – 18 spółek, Niemodlin – 16 spółek, Głubczyce i Grodków – 13 spółek, Łubiany i Zawadzkie po 12 spółek, Murów – 11 spółek, Popielów – 10 spółek. Z danych wynika, że inwestorzy w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego zdecydowanie preferują miasta i tam lokują swoje inwestycje, zaś na terenach wiejskich inwestycje umiejscawiane są przeważnie w tych gminach, które leżą w powiatach z największą liczbą inwestycji, czyli np. w opolskim, usytuowanym w obszarze aglomeracji opolskiej, blisko stolicy powiatu – miasta Opola (tab. 5).

Tabela 5

Spółki z udziałem kapitału zagranicznego w sektorze prywatnym w gminach w województwie opolskim w latach 2002–2004 (stan na koniec roku)

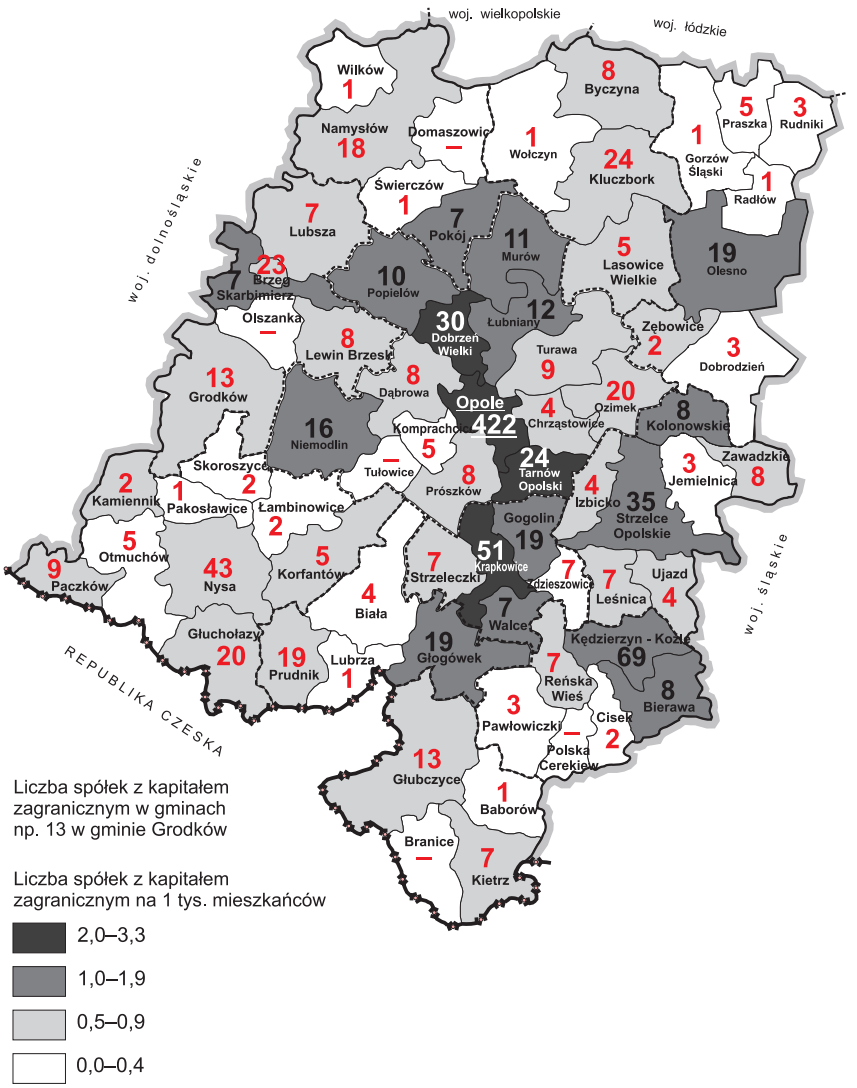
Wyszczególnienie	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004
	liczba spółek		
ogółem, w tym powiaty i gminy:	1 061	1 101	1 142
brzeski	**50**	**54**	**58**
Brzeg	21	21	23
Grodków	8	13	13
Lewin Brzeski	9	8	8
Lubsza	7	6	7
Olszanka	-	-	-
Skarbimierz	5	6	7
głubczycki	**19**	**21**	**21**
Baborów	-	1	1
Głubczyce	12	13	13
Kietrz	7	7	7
Branice	-	-	-
kędzierzyńsko-kozielski	**80**	**87**	**89**
Kędzierzyn-Koźle	63	68	69
Bierawa	7	8	8
Cisek	2	2	2
Pawłowiczki	3	3	3
Polska Cerkiew	-	-	-
Reńska Wieś	5	6	7
kluczborski	**35**	**35**	**38**
Byczyna	6	7	8
Kluczbork	24	23	24
Wołczyn	1	1	1
Lasowice Wielkie	4	4	5
krapkowicki	**86**	**90**	**91**
Gogolin	16	18	19
Krapkowice	50	52	51
Zdzieszowice	6	6	7
Strzeleczki	9	8	7
Walce	5	6	7
namysłowski	**25**	**24**	**27**
Namysłów	17	16	18
Domaszowice	-	-	-
Pokój	6	6	7
Świerczów	2	1	1
Wilków	-	1	1
nyski	**82**	**88**	**89**
Głuchołazy	17	20	20
Korfantów	5	5	5
Nysa	40	42	43

cd. tab. 5

Wyszczególnienie	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004
	liczba spółek		
ogółem, w tym powiaty i gminy:	1 061	1 101	1 142
Otmuchów	5	5	5
Paczków	8	9	9
Kamiennik	2	2	2
Łambinowice	2	2	2
Pakosławice	1	1	1
Skoroszyce	2	2	2
oleski	**27**	**31**	**34**
Dobrodzień	2	2	3
Gorzów Śląski	1	1	1
Olesno	13	16	19
Praszka	6	6	5
Radłów	-	1	1
Rudniki	3	3	3
Zębowice	2	2	2
opolski	**146**	**150**	**157**
Niemodlin	13	14	16
Ozimek	18	19	20
Chrząstowice	4	4	4
Dąbrowa	8	8	8
Dobrzeń Wielki	29	29	30
Komprachcice	6	6	5
Łubniany	13	14	12
Murów	10	11	11
Popielów	8	8	10
Pruszków	6	7	8
Tarnów Opolski	21	21	24
Tułowice	-	-	-
Turawa	10	9	9
prudnicki	**42**	**43**	**43**
Biała	4	4	4
Głogówek	19	19	19
Prudnik	18	19	19
Lubrza	1	1	1
strzelecki	**61**	**65**	**73**
Kolonowskie	8	8	8
Leśnica	6	7	7
Strzelce Opolskie	28	30	35
Ujazd	2	4	4
Zawadzkie	10	9	12
Izbicko	4	4	4
Jemielnica	3	3	3
m. Opole	**408**	**413**	**422**

Ź r ó d ł o: Jak w tab. 1.

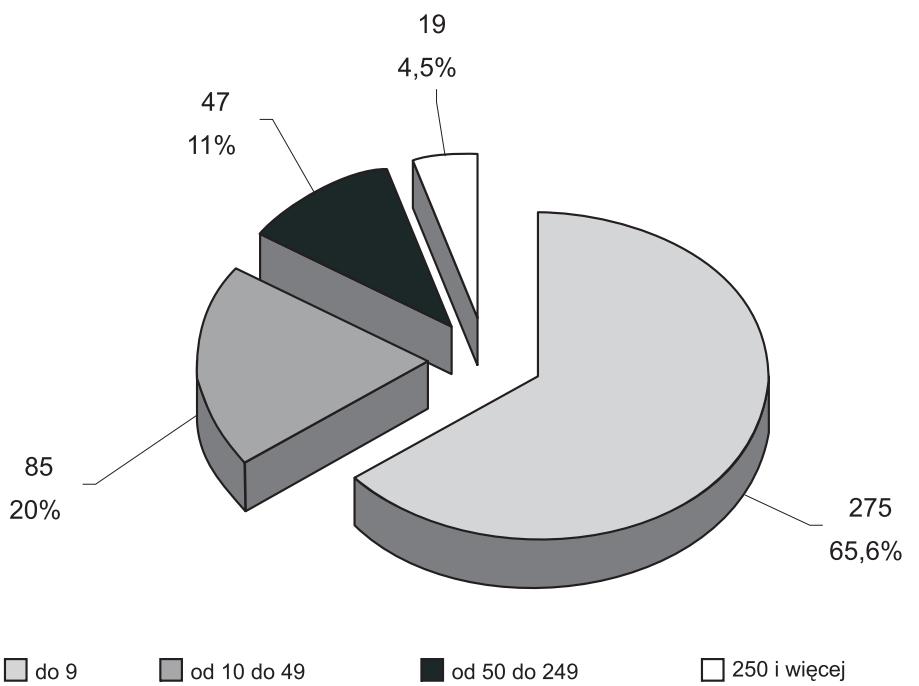
Największa koncentracja spółek z udziałem kapitału zagranicznego w relacji do potencjału demograficznego występuje w gminach powiatów opolskiego i krapkowickiego, zwłaszcza w Opolu, Dobrzeniu Wielkim, Tarnowie Opolskim i Krapkowicach, ponadto w Gogolinie, Niemodlinie, Łubnianach, Murowie, Popielowie, Pokoju i Walcach, a także w Głogówku w powiecie prudnickim oraz w Kędzierzynie-Koźlu i w Bierawie w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, ponadto w Strzelcach Opolskich i Kolonowskim w powiecie strzeleckim oraz Oleśnie, a także w Skarbimierzu w powiecie brzeskim (mapa 4).



Mapa 4. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego na 1 tys. mieszkańców w gminach w województwie opolskim

3.4 Liczba, dynamika i struktura spółek z udziałem kapitału zagranicznego według liczby pracujących w województwie opolskim

Struktura spółek z udziałem kapitału zagranicznego według liczby pracujących wskazuje, że kapitał zagraniczny inwestuje częściej w firmach większych. W strukturze podmiotów według liczby pracujących dominują co prawda spółki, które zatrudniają do 9 pracujących (64%), ale ich udział jest zdecydowanie mniejszy niż podmiotów gospodarczych ogółem w tym przedziale pracujących (95%). Niższy jest także od średniego udziału w kraju, w grupie najmniejszych spółek zagranicznych, który w 2002 roku ukształtował się na poziomie 70%. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego zatrudniające od 10 do 49 pracujących stanowią 20% ogółu spółek z obcym kapitałem, zaś spółki, które zatrudniają od 50 do 249 pracujących stanowią 11%. Największe spółki zatrudniające 250 osób i więcej stanowią 4,5% ogółu (wykr. 1).



Wykres 1. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego według wielkości pod względem liczby pracujących w 2002 roku

W ujęciu procentowym najwięcej najmniejszych spółek w stosunku do pozostałych grup podmiotów funkcjonuje w powiecie głubczyckim (80%), a następnie oleskim (79%) i strzeleckim (69%), chociaż w ujęciu

wartościowym najwięcej tych podmiotów zarejestrowanych jest w m. Opolu, powiecie opolskim i kędzierzyńsko-kozielskim. Firmy małe najczęściej występują w powiatach: krapkowickim, namysłowskim, prudnickim i nyskim. Z kolei firm średnich najwięcej jest w powiatach kluczborskim i namysłowskim – po 30%. Firmy największe, zatrudniające 250 pracowników i więcej, najczęściej występują w powiecie prudnickim (15,4%), zaś w ujęciu liczbowym najwięcej jest ich w Opolu, bo cztery (tab. 6).

Tabela 6

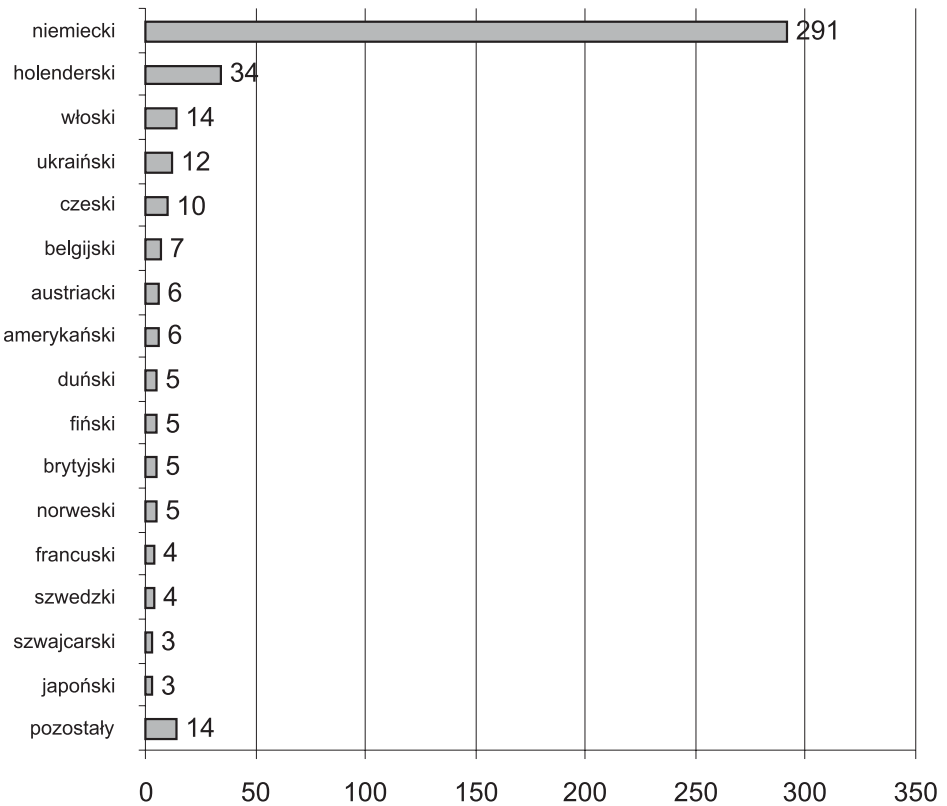
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego według wielkości pod względem liczby pracujących w powiatach województwa opolskiego w 2002 roku (stan na koniec roku)

Wyszczególnienie	Spółki według liczby pracujących				
powiaty:	ogółem, w tym	do 9	od 10 do 49	od 50 do 249	250 i więcej
liczba	426	275	85	47	19
%	100,0	64,6	20,0	11,0	4,5
brzeski	18	11	3	2	2
%	100,0	61,1	16,7	11,1	11,1
głubczycki	5	4	-	-	1
%	100,0	80,0	-	-	20,0
kluczborski	10	5	1	3	1
%	100,0	50,0	10,0	30,0	10,0
krapkowicki	42	23	13	4	2
%	100,0	54,8	31,0	9,5	4,8
kędzierzyńsko-kozielski	50	30	11	7	2
%	100,0	60,0	22,0	14,0	4,0
namysłowski	10	3	3	3	1
%	100,0	30,0	30,0	30,0	10,0
nyski	35	23	8	3	1
%	100,0	65,7	22,9	8,6	2,9
oleski	19	15	2	1	1
%	100,0	78,9	10,5	5,3	5,3
opolski	74	52	15	5	2
%	100,0	70,3	20,3	6,8	2,7
prudnicki	13	8	3	-	2
%	100,0	61,5	23,1	-	15,4
strzelecki	32	22	6	4	-
%	100,0	68,8	18,8	12,5	-
m. Opole	118	79	20	15	4
%	100,0	66,9	16,9	12,7	3,4

Ź r ó d ł o: Jak w tab. 1.

3.5 Liczba, dynamika i struktura spółek z udziałem kapitału zagranicznego według kraju pochodzenia kapitału

Prawie 70% spółek z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w województwie opolskim stanowią spółki z kapitałem niemieckim (68,3%), a następnie holenderskim (8%). Mniejsze udziały pod względem liczby spółek charakterystyczne są dla kapitału włoskiego (3,3%), ukraińskiego (2,8%), czeskiego (2,3%) oraz pozostałego – 2,8% (wykr. 2).



Wykres 2. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego według kraju pochodzenia kapitału w województwie opolskim

Największa liczba spółek z udziałem kapitału niemieckiego zarejestrowana jest w Opolu (68 podmiotów), a następnie w powiatach: opolskim (58 podmiotów), krapkowickim (39 podmiotów) oraz kędzierzyńsko-kozielskim (34 podmioty). Drugi pod względem liczby spółek – kapitał holenderski – najliczniej występuje także w Opolu, a następnie w powiatach strzeleckim

i kędzierzyńsko-kozielskim. Po trzy firmy z kapitałem włoskim funkcjonują w powiatach opolskim i prudnickim. Natomiast kapitał belgijski najliczniej występuje w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (tab. 7).

Spółki z kapitałem niemieckim stanowią 93% wszystkich spółek z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w powiecie krapkowickim, 80% w powiecie kluczborskim, 78,4% w powiecie opolskim, 78,1% w powiecie strzeleckim, 77% w powiecie prudnickim oraz 68% w kędzierzyńsko-kozielskim. Z kolei spółki z kapitałem holenderskim stanowią 12,7% wszystkich spółek z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w Opolu, 12,5% zarejestrowanych w powiecie strzeleckim, 11% wszystkich spółek z udziałem kapitału zagranicznego zarejestrowanych w powiecie brzeskim i 8% w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (tab. 8).

Zestawienie spółek z udziałem kapitału zagranicznego według krajów pochodzenia kapitału, w gminach, gdzie występuje ten kapitał zawarto w tabeli 9.

Tabela 7

Spółki z udziałem kapitału zagranicznego według kraju pochodzenia kapitału w powiatach województwa opolskiego (stan na koniec roku)

Wyszczególnienie	Ogółem	Kapitał, w tym:																	
		niemiecki	holenderski	włoski	ukraiński	czeski	belgijski	austriacki	amerykański	duński	fiński	brytyjski	norweski	francuski	szwedzki	szwajcarski	japoński	pozostały*
ogółem w tym powiaty:	426	291	34	14	12	10	7	6	6	5	5	5	5	4	4	3	3	12
brzeski	18	10	*2*	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3
głubczycki	5	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
kluczborski	10	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
krapkowicki	42	39	*2*	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
kędzierzyńsko-kozielski	50	34	4	-	*2*	*2*	4	*2*	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
namysłowski	10	6	-	-	-	-	-	-	*2*	*2*	-	-	-	-	-	-	-	-
nyski	35	19	*2*	*2*	3	*2*	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	3
oleski	19	13	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-	1
opolski	74	58	3	3	-	*2*	1	-	-	1	-	1	*2*	1	1	-	-	1
prudnicki	13	10	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
strzelecki	32	25	4	-	-	-	-	1	-	-	*2*	-	-	-	-	-	-	-
miasto Opole	118	68	15	4	6	4	*2*	1	*2*	1	1	3	3	1	-	1	3	3

* Armenia, Australia, Bułgaria, Brazylia, Chiny, Cypr, Irlandia, Indie, Luksemburg, Rosja

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych GUS w Warszawie.

Tabela 8

Spółki z udziałem kapitału zagranicznego według kraju pochodzenia kapitału w powiatach województwa opolskiego oraz udział spółek wg kraju pochodzenia do liczby spłek ogłem w poszczególnych powiatach (stan na koniec roku)

Wyszczególnienie	Ogółem	Kapitał, w tym																
		niemiecki	holenderski	włoski	ukraiński	czeski	belgijski	austriacki	amerykański	duński	fiński	brytyjski	norweski	francuski	szwedzki	szwajcarski	japoński	pozostały*
ogółem, w tym powiaty:	426	291	34	14	12	10	7	6	6	5	5	5	5	4	4	3	3	12
w%	100,0	68,3	8,0	3,3	2,8	2,3	1,6	1,4	1,4	1,2	1,2	1,2	1,2	0,9	0,9	0,7	0,7	2,8
brzeski	18	10	2	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3
w %	100,0	55,6	11,1	5,6	-	-	-	5,6	-	5,6	-	-	-	-	-	-	-	16,7
głubczycki	5	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
w%	100,0	20,0	-	20,0	20,0	-	-	-	-	-	-	20,0	-	20,0	-	-	-	-
kluczborski	10	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
w %	100,0	80,0	10,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10,0	-	-
krapkowicki	42	39	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
w%	100,0	92,9	4,8	-	-	-	-	-	-	-	2,4	-	-	-	-	-	-	-
kędzierzyńsko-kozielski	50	34	4	-	2	2	4	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
w %	100,0	68,0	8,0	-	4,0	4,0	8,0	4,0	-	-	-	-	-	-	2,0	-	-	2,0
namysłowski	10	6	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
w %	100,0	60,0	-	-	-	-	-	-	20,0	20,0	-	-	-	-	-	-	-	-
nyski	35	19	2	2	3	2	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	3
w %	100,0	54,3	5,7	5,7	8,6	5,7	-	2,9	2,9	-	-	-	-	2,9	2,9	-	-	8,6
oleski	19	13	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-	1
w %	100,0	68,4	5,3	-	-	-	-	-	5,3	-	5,3	-	-	-	5,3	5,3	-	5,3
opolski	74	58	3	3	-	2	1	-	-	1	-	1	2	1	1	-	-	1

cd. tab. 8

Wyszczególnienie	Ogółem	Kapitał, w tym																
		niemiecki	holenderski	włoski	ukraiński	czeski	belgijski	austriacki	amerykański	duński	fiński	brytyjski	norweski	francuski	szwedzki	szwajcarski	japoński	pozostały*
w %	100,0	78,4	4,1	4,1	-	2,7	1,4	-	-	1,4	-	1,4	2,7	1,4	1,4	-	-	1,4
prudnicki	13	10	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
w %	100,0	76,9	-	23,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
strzelecki	32	25	4	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
w %	100,0	78,1	12,5	-	-	-	-	3,1	-	-	6,3	-	-	-	-	-	-	-
m. Opole	118	68	15	4	6	4	2	1	2	1	1	3	3	1	-	1	3	3
w %	100,0	57,6	12,7	3,4	5,1	3,4	1,7	0,8	1,7	0,8	0,8	2,5	2,5	0,8	-	0,8	2,5	2,5

* Armenia, Australia, Bułgaria, Brazylia, Chiny, Cypr, Irlandia, Indie, Luksemburg, Rosja
Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

T a b e l a 9

*Spółki z udziałem kapitału zagranicznego według kraju pochodzenia kapitału w powiatach i gminach** w województwie opolskim w 2002 roku (stan na koniec roku)*

Wyszczególnienie	Ogółem	Kapitał, w tym:																
		niemiecki	holenderski	włoski	ukraiński	czeski	belgijski	austriacki	amerykański	duński	fiński	brytyjski	norweski	francuski	szwedzki	szwajcarski	japoński	pozostały*
ogółem, w tym powiaty:	426	291	34	14	12	10	7	6	6	5	5	5	5	4	4	3	3	12
brzeski	18	10	2	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3
Brzeg	7	3	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2
Grodków	5	3	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lewin Brzeski	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lubsza	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skarbimierz	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
głubczycki	5	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Głubczyce	4	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Kietrz	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

cd. tab. 9

Wyszczególnienie	Ogółem	Kapitał, w tym:																	
		niemiecki	holenderski	włoski	ukraiński	czeski	belgijski	austriacki	amerykański	duński	fiński	brytyjski	norweski	francuski	szwedzki	szwajcarski	japoński	pozostały*
kluczborski	10	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Byczyna	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kluczbork	6	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Lasowice Wielkie	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wołczyn	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
krapkowicki	42	39	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Gogolin	6	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krapkowice	25	24	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Strzeleczki	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Walce	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zdzieszowice	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
kędzierzyńsko-kozielski	50	34	4	-	2	2	4	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Bierawa	5	3	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kędzierzyn-Koźle	39	25	4	-	2	2	3	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Pawłowiczki	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reńska Wieś	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
namysłowski	10	6	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Domaszowice	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Namysłów	6	3	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-
Pokój	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Świerczów	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
nyski	35	19	2	2	3	2	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-	3
Głuchołazy	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Korfantów	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nysa	17	7	-	2	3	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	2
Otmuchów	4	2	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paczków	5	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Łambinowice	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
oleski	19	13	1	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	1	-	1
Dobrodzień	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

cd. tab. 9

Wyszczególnienie	Ogółem	Kapitał, w tym:																	
		niemiecki	holenderski	włoski	ukraiński	czeski	belgijski	austriacki	amerykański	duński	fiński	brytyjski	norweski	francuski	szwedzki	szwajcarski	japoński	pozostały*
Gorzów Śląski	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Olesno	8	5	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Praszka	6	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Rudniki	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Zębowice	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
opolski	74	58	3	3	-	*2*	1	-	-	1	-	1	*2*	1	1	-	-	1
Dobrzeń Wielki	16	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	*2*	-	1	-	-	-
Dąbrowa	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Komprachcice	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Murów	4	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Niemodlin	3	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Ozimek	14	13	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Popielów	*2*	*2*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prószków	3	*2*	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tarnów Opolski	14	11	-	*2*	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Turawa	7	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Łubniany	7	5	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
prudnicki	13	10	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Biała	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Głogówek	6	5	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lubrza	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prudnik	5	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
strzelecki	*32*	*25*	4	-	-	-	-	1	-	-	*2*	-	-	-	-	-	-	-
Izbicko	*2*	*2*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jemielnica	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kolonowskie	6	4	-	-	-	-	-	-	-	-	*2*	-	-	-	-	-	-	-
Leśnica	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strzelce Opolskie	9	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zawadzkie	11	9	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
m. Opole	118	68	15	4	6	4	*2*	1	*2*	1	1	3	3	1	-	1	3	3

* Armenia, Australia, Bułgaria, Brazylia, Chiny, Cypr, Irlandia, Indie, Luksemburg, Rosja

* * W tabeli zawarto dane tylko z tych gmin, gdzie występują spółki z udziałem kapitału zagranicznego

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych GUS w Warszawie.

Inwestorzy zagraniczni, podobnie jak krajowi, w przeważającej większości lokują swój kapitał w firmach przemysłowych, handlowych oraz w obsłudze nieruchomości i firm, a także w budownictwie.

Prawie 70% spośród inwestorów, którzy zainwestowali swój kapitał w przetwórstwie przemysłowym, stanowią inwestorzy z Niemiec, a następnie z Holandii – 8,2%, Włoch – 4% oraz Danii i Finlandii – 2,5%. W sekcji handel i naprawy poza inwestorami z Niemiec, którzy stanowią 66% tam inwestujących, drugą pozycję pod względem ilości spółek stanowi kapitał ukraiński (11%), a w dalszej kolejności włoski i czeski – po 5%. W sekcji obsługa nieruchomości i firm również dominują spółki z kapitałem niemieckim, które stanowią 66,1% wszystkich spółek z udziałem kapitału zagranicznego tam inwestujących, zaś na drugim miejscu znajdują się inwestorzy z Holandii (19,4%) oraz na trzecim z Włoch i Belgii (po 3,2%). Inwestorzy z Niemiec w prawie 70% inwestują również w budownictwie, ale spółki z kapitałem austriackim stanowią tam 9,5% inwestujących. Najwięcej inwestorów niemieckich zainwestowało w spółki funkcjonujące w sekcji przetwórstwa przemysłowego – 111, a następnie handlu i napraw – 66 i sekcji obsługa nieruchomości i firm – 41, z kolei inwestorzy z Holandii poza przetwórstwem przemysłowym, gdzie zainwestowali w 13 spółkach, najczęściej byli obecni w podmiotach z sekcji obsługa nieruchomości i firm (12 spółek). Inwestorzy z Włoch zainwestowali głównie w przetwórstwie przemysłowym (6 spółek) oraz w handlu i naprawach (5 spółek), zaś inwestorzy z Ukrainy i Czech przede wszystkim w handlu i naprawach – odpowiednio 11 i 5 spółek. Inwestorzy z Austrii posiadają w województwie opolskim 6 spółek. Cztery z nich należą do branży budowlanej (tab. 10).

Tabela 10

Spółki z udziałem kapitału zagranicznego według kraju pochodzenia kapitału oraz sekcji PKD w 2002 roku (stan na koniec roku)

Wyszczególnienie	Ogółem	Kapitał, w tym:																
		niemiecki	holenderski	włoski	ukraiński	czeski	belgijski	austriacki	amerykański	duński	fiński	brytyjski	norweski	francuski	szwedzki	szwajcarski	japoński	pozostały*
ogółem, w tym sekcje PKD:	426	291	34	14	12	10	7	6	6	5	5	5	5	4	4	3	3	12
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	15	8	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1

cd. tab. 10

Wyszczególnienie	Ogółem	Kapitał, w tym:																	
		niemiecki	holenderski	włoski	ukraiński	czeski	belgijski	austriacki	amerykański	duński	fiński	brytyjski	norweski	francuski	szwedzki	szwajcarski	japoński	pozostały*
górnictwo i kopalnictwo	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
przetwórstwo przemysłowe	159	111	13	6	-	2	2	-	3	4	4	2	3	2	2	-	1	4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
budownictwo	42	29	-	1	1	2	1	4	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1
handel i naprawy	100	66	1	5	11	5	-	1	2	-	1	2	1	1	1	-	1	2
hotele i restauracje	12	9	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
transport, gospodarka magazynowa i łączność	23	19	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
obsługa nieruchomości i firm	62	41	12	2	-	-	2	-	1	1	-	1	-	-	-	1	-	1
edukacja	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
działalność pozostała	8	5	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* Armenia, Australia, Bułgaria, Brazylia, Chiny, Cypr, Irlandia, Indie, Luksemburg, Rosja
Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych GUS w Warszawie.

Pod względem udziału danego kraju w kapitale zagranicznym ogółem w województwie opolskim wyraźnie dominują Niemcy z udziałem wahającym się od 43,8% w roku 1999 do 43,7% w roku 2003. Wysokim udziałem charakteryzuje się także kapitał holenderski – od 23,7% w 1999 roku do 22% w 2003 roku oraz norweski – od 5,2% w 1999 roku do 11,3% w 2003 roku. W świetle zaprezentowanych danych na szczególną uwagę zasługuje ponad dwukrotny wzrost udziału kapitału norweskiego w cało-

ściowo ujętym kapitale zagranicznym (tab. 11).

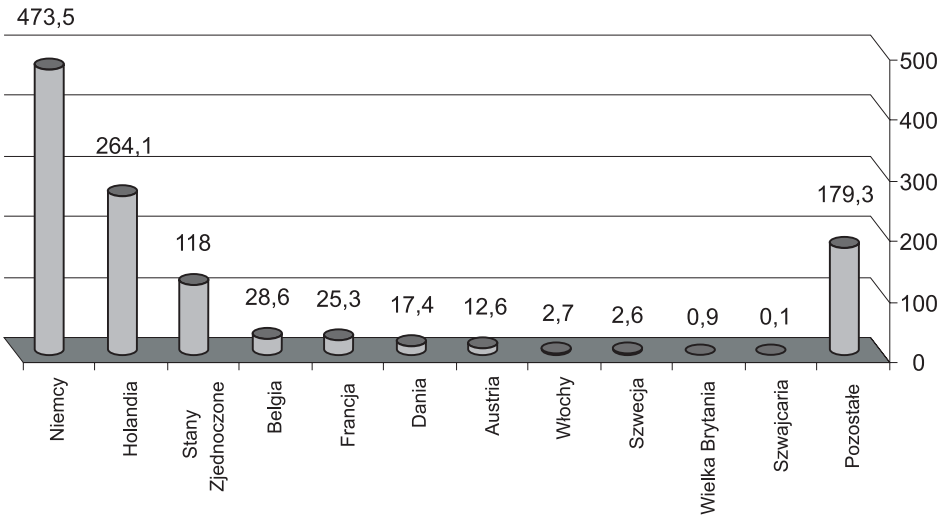
Tabela 11

Kapitał zagraniczny danego kraju w stosunku do kapitału zagranicznego ogółem w województwie opolskim w latach 1999–2003 (stan na koniec roku)

Lata	Udział danego kraju w kapitale zagranicznym	Kraj	Miejsce
1999	43,8	Niemcy	1
	23,7	Holandia	2
	9,3	USA	3
	5,2	Norwegia	4
	18,0	Pozostałe (w tym m.in.: Austria – 4,8%, Belgia – 3,4%, Dania – 3,2%, Francja – 2,3%)	
2000	42,5	Niemcy	1
	18,1	Holandia	2
	12,6	Norwegia	3
	10,4	USA	4
	16,5	Pozostałe (w tym m.in.: Austria – 3,9%, Francja – 3,6%, Belgia – 2,8%, Finlandia – 2,4%)	
2001	40,6	Niemcy	1
	18,9	Holandia	2
	13,9	Norwegia	3
	12,2	USA	4
	14,5	Pozostałe (w tym m.in.: Francja – 3,4%, Belgia – 2,9%, Finlandia – 2,4%, Austria – 1,2%)	
2002	42,1	Niemcy	1
	23,5	Holandia	2
	12,1	Norwegia	3
	10,5	USA	4
	11,8	Pozostałe (w tym m.in.: Belgia – 2,5%, Francja – 2,3%, Finlandia – 2,2%, Austria – 1,1%)	
2003	43,7	Niemcy	1
	22,0	Holandia	2
	11,3	Norwegia	3
	10,0	USA	4
	13,0	Pozostałe (w tym m.in.: Finlandia – 4,4%, Francja – 2,1%, Austria – 1,9%, Belgia – 1,9%)	

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

Największym udziałem, biorąc pod uwagę wysokość zaangażowanego kapitału w 2002 roku w województwie opolskim, charakteryzowali się inwestorzy z Niemiec – 42 ,1%, a następnie z Holandii – 23,5% i Stanów



Wykres 3. Wysokość zaangażowanego kapitału według kraju pochodzenia inwestora w 2002 roku w województwie opolskim w mln zł

Zjednoczonych Ameryki – 10,5%. Mniejsze udziały charakterystyczne były dla Austrii, Danii, Francji i Belgii (wykr. 3).

W roku 2002 i w latach wcześniejszych dominował w Polsce kapitał holenderski, który stanowił 24% ogółu zainwestowanych środków. Zaraz za nim sytuował się francuski, który stanowił 20% kapitału zagranicznego zainwestowanego w Polce. Kapitał niemiecki, przodujący w województwie opolskim, w kraju obecny był dopiero na trzeciej pozycji i stanowił 19% kapitału ogółem[22].

Kapitał holenderski dominował w 5 województwach: małopolskim, wielkopolskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim oraz w podlaskim; kapitał francuski w województwie mazowieckim, zaś kapitał niemiecki w 9 pozostałych województwach[23].

Wśród spółek w województwie opolskim, które zadeklarowały przynależność do grup kapitałowych, w największej ich liczbie dominuje ka-

[22] Z danych PAIiIZ wyłania się nieco inny obraz pochodzenia BIZ w 2002 roku pod względem wysokości zainwestowanego kapitału. Otóż inwestycje pochodziły głównie z Europy i Stanów Zjednoczonych, a najwięcej inwestycji napłynęło w kolejności z Wielkiej Brytanii, Holandii, USA, Francji, Niemiec oraz Belgii, na podstawie *Polska 2003. Raport o stanie gospodarki*, Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2003, s. 56.

[23] Na podstawie *Działalność spółek z udziałem*…, op. cit., s. 12.

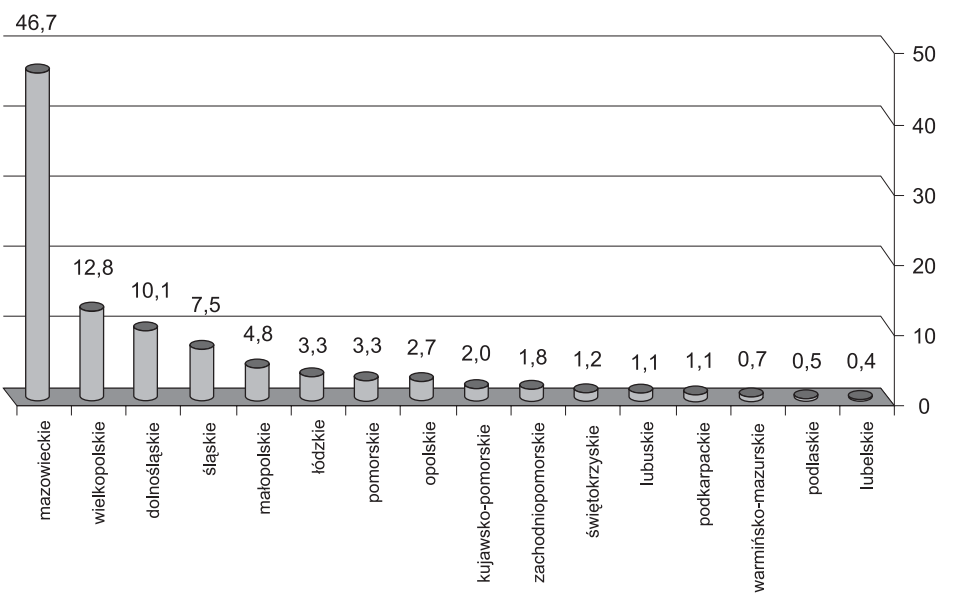
pitał niemiecki, rzadziej holenderski, belgijski oraz norweski, francuski i fiński (tab. 12).

Tabela 12

Spółki według krajów, których kapitał dominuje w grupie kapitałowej w 2002 roku

Wyszczególnienie	Spółki według krajów, których kapitał dominuje w grupie kapitałowej
Austria	1
Australia	1
Belgia	3
Cypr	1
Dania	1
Finlandia	2
Francja	2
Holandia	6
Japonia	1
Luksemburg	1
Niemcy	40
Norwegia	2
Polska	1
Stany Zjednoczone Ameryki	1
Szwecja	1
Wielka Brytania	1

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.



Wykres 4. Kapitał inwestorów z Niemiec według województw (w %)

Najwięcej kapitału udziałowców z Niemiec inwestuje się[24] w województwie mazowieckim – prawie 47%, a następnie w województwie wielkopolskim (12,8%) i dolnośląskim (10,1%). Kapitał niemiecki w województwie opolskim w 2002 roku stanowił 2,7% całości kapitału zainwestowanego w Polsce, co plasowało region na 8. pozycji w kraju (wykr. 4).

3.6 Liczba i dynamika nowych spółek z udziałem kapitału zagranicznego

Dynamika przyrostu nowych spółek w latach 1999–2003 ulegała znacznym wahaniom, ale w roku 2003, w porównaniu do roku 2002, była wyższa niż w roku 2000 w porównaniu do roku 1999, chociaż w roku 1999 liczba spółek wzrosła o 60, zaś w roku 2003 tylko o 18 jednostek. Największy przyrost spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim odnotowano w roku 2001 (wzrost o 36,8%), zaś w 2003 roku liczba spółek zwiększyła się o tyle samo, co w roku 2002 (18 jednostek). Wysoki odsetek nowych spółek w stosunku do wszystkich podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w roku 1999, ukształtowany na poziomie 14%, spadł do 8,5% w roku 2000, po czym po ponownym wzroście do 11,7% w 2001 roku zmalał w latach następnych do około 4% (tab. 13).

Tabela 13

Spółki z kapitałem zagranicznym[25], w tym powstałe jako nowe oraz udział i dynamika nowych spółek w ogólnej liczbie spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim w latach 1999–2003 (stan na koniec roku)

Lata	Liczba spółek ogółem	Liczba spółek powstałych jako nowe		
	w liczbach bezwzględnych		w % ogółem	rok poprzedni = 100
1999	426	60	14,1	-
2000	449	38	8,5	63,3

[24] Dane za 2002 rok.

[25] Dotyczy podmiotów gospodarczych z udziałem kapitału zagranicznego, poza instytucjami kredytowymi i ubezpieczeniowymi, które mają obowiązek składania – raz w roku w terminie do 31 marca w urzędzie statystycznym w województwie, na którego terenie ma siedzibę podmiot przekazujący dane – obowiązkowego sprawozdania KZ obejmującego wartość zagranicznych wkładów pieniężnych i niepieniężnych zadeklarowanych w dniu rejestracji spółki, wielkość kapitału podstawowego w podziale na krajowy i zagraniczny, kraj pochodzenia kapitału zagranicznego, kapitał własny oraz wyniki finansowe i nakłady na środki trwałe, na podstawie *Program badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2006. Projekt,* GUS, Warszawa 2005, s. 182.

cd. tab. 13

Lata	Liczba spółek ogółem	Liczba spółek powstałych jako nowe		
	w liczbach bezwzględnych		w % ogółem	rok poprzedni = 100
2001	445	52	11,7	136,8
2002	426	18	4,2	34,6
2003	419	18	4,3	100,0

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

Stosunek spółek powstałych jako nowe do wszystkich spółek z udziałem kapitału zagranicznego w 2002 roku w województwie opolskim wynosił 4,2%, przy średniej krajowej równej 5,2%.

3.7 Pracujący w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego

Udział spółek z kapitałem zagranicznym w zatrudnieniu w województwie opolskim, chociaż zmienny, jest znaczący. Liczba pracujących w sektorze przedsiębiorstw w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w 2003 roku wynosiła 16,8 tys. Stanowiło to prawie 18% zatrudnionych ogółem w sektorze przedsiębiorstw. Udział zatrudnionych w spółkach zagranicznych, w stosunku do zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw ogółem, systematycznie wzrastał w latach 1999–2003 pomimo spadku liczby zatrudnionych. W 1999 roku udział ten wynosił 14,3%, a w 2003 roku wzrósł do prawie 18%, zaś ilość zatrudnionych w tym samym okresie spadła z 18,2 tys. do 16,8 tys. Świadczy to paradoksalnie o lepszej sytuacji w zakresie utrzymania stanu zatrudnienia w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego w analizowanych latach na tle redukcji zatrudnienia, które miały miejsce w podmiotach z kapitałem krajowym. Tendencje w zakresie zatrudnienia w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w latach 1999–2003 kształtują się bowiem relatywnie lepiej niż w sektorze przedsiębiorstw ogółem, chociaż liczba zatrudnionych w analizowanym okresie zmniejszyła się, tak w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego, jak i w całym sektorze przedsiębiorstw. Tempo spadku przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w latach 1999–2003 wynosiło 26,1%, zaś w spółkach z kapitałem zagranicznym było ponad trzykrotnie niższe (7,6%). Co więcej, okresowo notowano wzrosty zatrudnienia w tych spółkach, np. o 4,3% w 2000 roku oraz 0,9% w 2003 roku (tab. 14).

T a b e l a 14

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw, w tym w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego, w województwie opolskim w latach 1999–2003 (stan na koniec roku)

Lata	Ogółem	Rok poprzedni = 100	w tym w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego	Rok poprzedni = 100	Udział zatrudnionych w spółkach z kapitałem zagranicznym do zatrudnionych ogółem
1999	127 478	x	18 175	x	14,3
2000	113 973	89,4	18 955	104,3	16,6
2001	107 233	94,1	18 075	95,4	16,9
2002	98 482	91,8	16 639	92,1	16,9
2003	94 225	95,7	16 796	100,9	17,8

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

Zdecydowana większość osób pracujących w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w 2002 roku zatrudniona była w przetwórstwie przemysłowym – 14 tys. osób, a następnie w handlu i naprawach – 1,5 tys. osób, najmniej w hotelach i restauracjach – 67 osób (tab. 15). Gdy idzie o strukturę zatrudnienia, w poszczególnych sekcjach PKD, na uwagę zasługuje wysokie skupienie siły roboczej w sekcji przetwórstwa przemysłowego, ukształtowane w województwie na poziomie ponad 80%, przy średniej krajowej równej 55%[26]. Niższe niż średnio w kraju są natomiast udziały pracujących w handlu i naprawach (9% w województwie wobec 21% średnio w kraju) oraz transporcie, gospodarce magazynowej i łączności – 2% w województwie wobec 8% średnio w kraju. Najwyższe zaangażowanie zasobów pracy w województwie opolskim w sekcji przetwórstwa przemysłowego wynika z faktu najwyższego zainteresowania, poza handlem, inwestowaniem w spółkach działających właśnie w tej sekcji PKD.

T a b e l a 15

Pracujący w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego według sekcji PKD[27] w województwie opolskim w 2002 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	W %
ogółem, w tym:	17 399	100,0
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	71	0,4
przetwórstwo przemysłowe	14 038	80,9
budownictwo	473	2,7
handel i naprawy	1 554	9,0
hotele i restauracje	67	0,4

[26] Na podstawie, *Działalność spółek z udziałem kapitału zagranicznego w 2002 rok*, GUS, Warszawa 2003, s. 11.

[27] W zestawieniu nie ujęto danych dotyczących wszystkich sekcji, dlatego suma sekcji nie daje wartość ogółem.

cd. tab. 15

Wyszczególnienie	Ogółem	W %
transport, gospodarka magazynowa i łączność	314	1,8
obsługa nieruchomości i firm	666	3,8
pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna	172	1,0

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

Pod względem kraju pochodzenia inwestora największa liczba pracujących skupiona jest w spółkach z udziałem kapitału niemieckiego – 8,8 tys. osób, holenderskiego – 3,3 tys. osób oraz amerykańskiego – 1,5 tys. osób (tab. 16).

T a b e l a 16

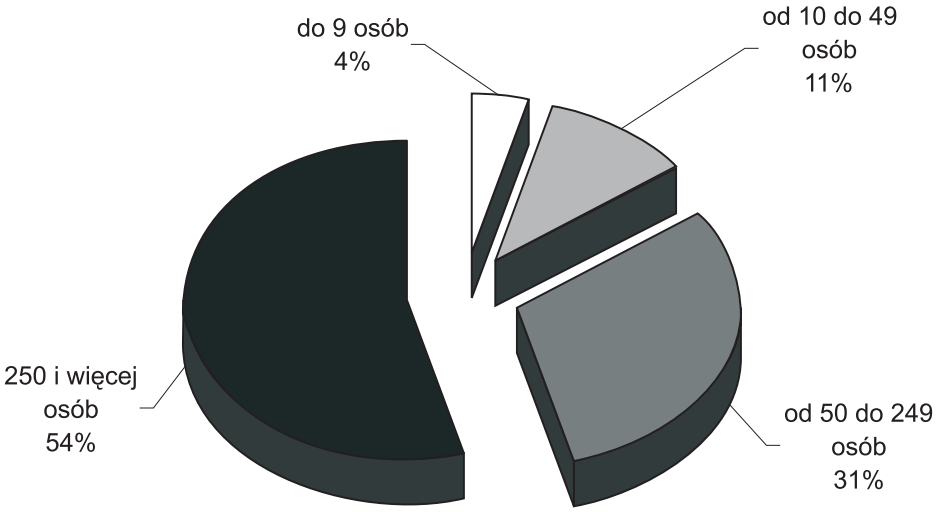
Liczba osób pracujących w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego według kraju pochodzenia kapitału w województwie opolskim w 2002 roku

Nazwa kraju	Liczba jednostek	Liczba pracujących	W %
Austria	6	392	2,20
Belgia	7	662	3,80
Czeska Republika	10	46	0,20
Dania	5	391	2,20
Finlandia	5	733	4,20
Francja	4	319	1,80
Holandia	34	3 335	19,20
Japonia	3	47	0,30
Niemcy	291	8 829	51,00
Norwegia	5	295	1,70
Stany Zjednoczone Ameryki	6	1 462	8,40
Szwajcaria	3	6	0,03
Szwecja	4	51	0,30
Ukraina	12	21	0,10
Wielka Brytania	5	233	1,30
Włochy	14	69	0,40
Pozostałe*	12	508	2,90
Razem:	426	17 399	100,00

* Armenia, Australia, Bułgaria, Brazylia, Chiny, Cypr, Irlandia, Indie, Luksemburg, Rosja

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych GUS w Warszawie.

Najwięcej pracujących w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim skupiają duże podmioty, zatrudniające 250 pracowników i więcej – 54,3%, a następnie średnie firmy, zatrudniające od 50 do 249 pracujących – 30,6%. Prawie 11% pracujących skupionych jest w podmiotach małych, zatrudniających od 10 do 49 pracujących, zaś mikroprzedsiębiorstwa (do 9 pracujących), których w strukturze według wielkości jest najwięcej zatrudniają tylko 4,2% pracujących (wykr. 5).



Wykres 5. Liczba pracujących w 2002 roku według wielkości podmiotów

W kraju skala zatrudnienia w spółkach najmniejszych jest jeszcze niższa, gdyż udział w zatrudnieniu ogółem w tych spółkach wynosi tylko 2,6%, zaś przypadku pozostałych grup podmiotów jest następujący: 7,4% w podmiotach zatrudniających od 10 do 49 pracujących, 23,1% w spółkach zatrudniających od 50 do 249 pracujących oraz 67% w spółkach największych, zatrudniających 250 pracowników i więcej[28]. Z danych wynika, że udziały pracujących w małych i średnich spółkach zagranicznych w województwie opolskim są wyższe niż średnio w kraju, zaś udział pracujących w podmiotach dużych jest niższy.

4. Działalność spółek z udziałem kapitału zagranicznego w latach 1999–2003

4.1 Produkcja sprzedana spółek z udziałem kapitału zagranicznego

Przychody ze sprzedaży spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim stanowią nieco ponad $^1/_4$ przychodów ogółem osiąganych przez podmioty sektora przedsiębiorstw w województwie. W 2003 roku udział przychodów spółek z kapitałem zagranicznym w przychodach ogółem zwiększył się do poziomu prawie 28%. Wartość przychodów ze sprzedaży produktów w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w latach 1999–2003 systematycznie rosła od 3,2 mld zł w 1999 roku

[28] *Działalność spółek*... op. cit, s. 22.

do 4,3 mld zł w roku 2003. Największy przyrost przychodów odnotowano w 2003 i w 2001 roku. Dynamika tego przyrostu wynosiła odpowiednio 117,8% i 111,1%. W tym samym czasie przychody ze sprzedaży produktów podmiotów gospodarczych ogółem wzrosły o 11,5%, zaś w roku 2001 w porównaniu do roku 2000 zmniejszyły się o 1,7%. W roku 2002 w stosunku do roku 2001 spadły o dalsze 0,9% (tab. 17). Może to świadczyć o wyższej konkurencyjności rynkowej produktów oferowanych przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego, skoro przychody z ich sprzedaży w całym analizowanym okresie zwiększały się.

Największy udział w produkcji sprzedanej mają spółki z udziałem kapitału zagranicznego gospodarujące w sekcji przetwórstwo przemysłowe – prawie 90%, które w 2002 roku sprzedały produkty na kwotę 3,4 mld zł. Wyższymi udziałami charakteryzują się także spółki budowlane – 2,5% (92,3 mln), z sekcji handel i naprawy – 2,4% (89,4 mln), obsługa nieruchomości i firm – 2,4% (91, mln) oraz transport, gospodarka magazynowa i łączność – 2,1%, na kwotę 80,7 mln (tab. 18).

T a b e l a 17

Wartość przychodów ze sprzedaży, w tym w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego[29] *oraz udział przychodów ze sprzedaży produktów w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego do przychodów ogółem, w województwie opolskim w latach 1999–2003*

Lata	Przychody ze sprzedaży produktów		Udział przychodów spółek z kapitałem zagranicznym w przychodach ogółem
	ogółem	w spółkach z kapitałem zagranicznym	
	w tys. zł		w %
1999	12 590 187,0	3 206 019,9	25,5
2000	14 306 342,0	3 240 292,5	22,6
2001	14 064 463,0	3 600 311,3	25,6
2002	13 939 471,0	3 675 190,0	26,4
2003	15 543 769,0	4 329 432,0	27,9

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

T a b e l a 18

Produkcja sprzedana spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim według sekcji PKD [30] *w 2002 roku*

Wyszczególnienie	Liczba spółek	Wartość w tys. zł
ogółem	426	3 761 562
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	15	8 310

[29] Dotyczy podmiotów o liczbie zatrudnionych powyżej 9 osób.

[30] W zestawieniu nie ujęto danych dotyczących wszystkich sekcji, dlatego suma sekcji nie daje wartość ogółem; dane dotyczą wszystkich podmiotów bez względu na liczbę pracujących.

cd. tab. 18

Wyszczególnienie	Liczba spółek	Wartość w tys. zł
przetwórstwo przemysłowe	159	3 367 401
budownictwo	42	92 343
handel i naprawy	100	89 388
hotele i restauracje	12	2 531
transport, gospodarka magazynowa i łączność	23	80 658
obsługa nieruchomości i firm, nauka	62	91 055
pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna	8	26 624

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

4.2 Eksport i import spółek z udziałem kapitału zagranicznego

Skutkiem wzrostu zaangażowania kapitału zagranicznego w gospodarce jest zwiększający się udział firm z kapitałem zagranicznym w obrotach handlu zagranicznego. W porównaniu z przedsiębiorstwami krajowymi, firmy z kapitałem zagranicznym charakteryzują się ponad dwukrotnie wyższą skłonnością do eksportu niż firmy wyłącznie z kapitałem polskim[31]. Inwestorzy zagraniczni realizują ponad 50% polskiego eksportu, a w niektórych branżach nawet więcej. Przedsiębiorstwa z udziałem kapitału zagranicznego produkują zwykle dobra bardziej konkurencyjne i o wyższej jakości i standardzie niż produkty krajowe. Sprzyja temu fakt, iż jest to produkcja z wykorzystaniem nowocześniejszych maszyn. Przedsiębiorstwa te wykorzystują wyższą technologię, charakteryzują się lepszą organizacją pracy, dlatego ich produkty spotykają się z większym popytem na rynkach zagranicznych. Innym stymulatorem jest fakt, iż firmy zagraniczne mają przeważnie możliwość skorzystania z dostępu do rynku światowego wypracowanego w ramach globalnej sieci tworzonej przez koncern[32].

Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży w spółkach z kapitałem zagranicznym w województwie opolskim w latach 1999–2003 systematycznie wzrastał – od 21% w roku 1999 do 35,2% w 2003 roku. Zauważalny jest ponadto przyrost wartości samych przychodów, zwłaszcza w 2003 roku w stosunku do okresu poprzedzającego. W analizowanym okresie wartość przychodów zwiększyła się o 17,3%, podczas gdy w okresach wcześniejszych były to wzrosty rzędu: 2,4% w 2002 roku ,10,7% w 2001 roku oraz 1,2% w roku 2000. Zdecydowanie wyższa była jednak dynamika eksportu. W 2000 roku przyrost przychodów ze sprzedaży na eksport wynosił 11,1% w porównaniu do roku poprzedniego, w 2001 roku – 15,2%, w 2002 roku – 16,4%, zaś w roku 2003 przychody ze sprzedaży produk-

[31] *Profil społeczny i gospodarczy województwa opolskiego*, J. Szomburg (kier.), Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2002, s. 74.

[32] *Skutki ekonomiczne i społeczne inwestycji zagranicznych w Polsce*…op. cit., s. 5-6.

tów na eksport zwiększyły się aż o 52%. Wartość przychodów ze sprzedaży produktów w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego zwiększyła się z 3,3 mld zł w 1999 roku do 4,4 mld zł w roku 2003, w tym na eksport z 687 mln w 1999 roku do 1,5 mld w roku 2003 (tab. 19).

Tabela 19

Przychody ze sprzedaży produktów w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim, w tym na eksport w latach 1999–2003

Lata	Ogółem	W tym eksport	Udział eksportu w przychodach ogółem
	w tys. zł		w %
1999	3 283 311,1	686 714,1	20,9
2000	3 318 971,4	762 981,4	23,0
2001	3 674 336,1	878 715,5	23,9
2002	3 761 562,0	1 022 522,4	27,2
2003	4 411 906,0	1 553 145,0	35,2

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

W 2002 roku wartość eksportu spółek zagranicznych województwa stanowiła 1,2% eksportu w kraju. Analiza danych wykazuje, że pod względem kraju pochodzenia inwestora najwyższa sprzedaż eksportowa w 2002 roku charakterystyczna była dla udziałowców z Niemiec (548 mln zł), Norwegii (124 mln zł), Stanów Zjednoczonych Ameryki (114,3 mln zł), a także Holandii (78,2 mln zł), Belgii (48 mln zł) i Finlandii – 44,1 mln zł (tab. 20).

Tabela 20

Eksport spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim według kraju pochodzenia kapitału spółki w 2002 roku

Nazwa kraju	Liczba jednostek	Sprzedaż eksportowa w mln zł
Austria	6	1,9
Belgia	7	47,9
Czeska Republika	10	0,4
Dania	5	12,5
Finlandia	5	44,1
Francja	4	5,7
Holandia	34	78,2
Japonia	3	5,8
Niemcy	291	547,7
Norwegia	5	124,0
Stany Zjednoczone Ameryki	6	114,3
Szwajcaria	3	0,0
Szwecja	4	3,1

cd. tab. 20

Nazwa kraju	Liczba jednostek	Sprzedaż eksportowa w mln zł
Ukraina	12	0,0
Wielka Brytania	5	1,9
Włochy	14	6,2
Pozostałe*	12	28,8
Razem:	426	1 022,5

* Armenia, Australia, Bułgaria, Brazylia, Chiny, Cypr, Irlandia, Indie, Luksemburg, Rosja
Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.

Spółki z udziałem kapitału zagranicznego importują do Polski surowce, materiały, bądź towary. Wartość importu spółek z udziałem kapitału zagranicznego w 2002 roku wynosiła 1 653 mln zł, z czego 47,4% stanowił import surowców, materiałów i półfabrykatów na cele produkcyjne (średnia w kraju 43,6%), zaś 44,6% import towarów do dalszej sprzedaży. Największy udział w imporcie posiadają spółki z udziałem kapitału zagranicznego funkcjonujące w przetwórstwie przemysłowym – 50% oraz w handlu i naprawach – 30,5%. Wartość importu spółek zagranicznych województwa w 2002 roku stanowiła 1,2% importu w kraju (tab. 21).

T a b e l a 21

Import w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim według sekcji PKD w 2002 roku[33]

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym import	
		surowców, materiałów i półfabrykatów na cele produkcyjne	towarów do dalszej sprzedaży
	w tys. zł		
ogółem	1 652 864,6	782 866,0	737 167,9
przetwórstwo przemysłowe	974 515,4	598 969,1	248 285,8
budownictwo	157 021,7	153 989,3	2 565,4
handel i naprawy	503 480,1	15 191,0	485 809,6
obsługa nieruchomości i firm, nauka	14 908,9	14 706,3	-
pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna	147,7	-	-

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

Najwięcej importują spółki z udziałem kapitału niemieckiego, a wartość importu w tych spółkach w 2002 roku wynosiła 936 mln zł, co stanowiło 56,6% całego importu województwa. W dalszej kolejności naj-

[33] W zestawieniu nie ujęto danych dotyczących wszystkich sekcji, dlatego suma sekcji nie daje wartość ogółem.

więcej importowały spółki z Austrii – 295,6 mln zł, tj. 17,9% i Holandii – 189,7 mln zł, tj. 11,5%, a także z USA – 85,3 mln zł, tj. 5,2% i Norwegii – 51,2 mln zł, co stanowiło 3,1% całości eksportu (tab. 22).

Z analizy danych w 2002 roku wynika, że wartość importu spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim była o 630,3 mln, tj. o 61,6% większa niż wartość eksportu. Największe różnice pomiędzy wartością importu i eksportu występują w przypadku inwestorów z Austrii, gdzie sprzedaż eksportowa w tych spółkach w 2002 roku wynosiła niecałe 2 mln zł, zaś import spółek prawie 295 mln zł. Relacje te świadczą m.in. o tym, iż działalność tych inwestorów zorientowana jest przede wszystkim na rynek krajowy, co nie wydaje się szczególnie zaskakujące wobec faktu, iż zdecydowana większość tych spółek to firmy budowlane.

Kraje o nadwyżce importu nad eksportem to ponadto: Republika Czeska, Francja, Holandia, Niemcy, Szwecja i Włochy. W Belgii, Danii, Finlandii, Japonii, Norwegii, Stanach Zjednoczonych Ameryki oraz w Wielkiej Brytanii eksport przewyższa import.

T a b e l a 22

Import spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim według kraju pochodzenia kapitału w 2002 roku

Nazwa kraju	Liczba jednostek	Import spółek w mln zł
Austria	6	295,6
Belgia	7	3,6
Czeska Republika	10	1,1
Dania	5	2,1
Finlandia	5	31,6
Francja	4	6,3
Holandia	34	189,7
Japonia	3	0,3
Niemcy	291	936,0
Norwegia	5	51,2
Stany Zjednoczone Ameryki	6	85,3
Szwajcaria	3	0,0
Szwecja	4	13,7
Ukraina	12	0,3
Wielka Brytania	5	0,6
Włochy	14	12,8
Pozostałe*	12	22,8
Razem:	426	1 653,0

* Armenia, Australia, Bułgaria, Brazylia, Chiny, Cypr, Irlandia, Indie, Luksemburg, Rosja

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.

4.3 Nakłady inwestycyjne spółek z udziałem kapitału zagranicznego

Napływ BIZ może oddziaływać na działalność inwestycyjną kraju przyjmującego bezpośrednio poprzez nakłady inwestycyjne firm z kapitałem zagranicznym oraz pośrednio poprzez stymulowanie bądź hamowanie inwestycji lokalnych konkurentów czy kooperantów.

Spółki z kapitałem zagranicznym odgrywają znaczącą rolę w przebudowie technologicznej i modernizacji gospodarki, głównie dzięki inwestycjom w majątek trwały przedsiębiorstw. Wydatki inwestycyjne spółek z udziałem kapitału zagranicznego stanowią około połowy ogólnych wydatków ponoszonych przez podmioty gospodarcze na inwestycje. W województwie opolskim udział nakładów inwestycyjnych spółek z udziałem kapitału zagranicznego w nakładach ogółem w latach 1999–2003 systematycznie wzrastał od 29,6% w roku 1999 do prawie 51% w 2003 roku (tab. 23). Wzrost udziału następował pomimo spadku wartości nakładów w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w latach 2001–2002, nawet o 16,7% i 14,5%, co oznacza, że w okresie nasilonych trudności rynkowych spółki z udziałem kapitału zagranicznego inwestowały i tak relatywnie częściej niż podmioty krajowe. Wartość nakładów inwestycyjnych spółek z udziałem kapitału zagranicznego wzrosła z 480,2 mln zł w 1999 roku do 830,8 mln zł w roku 2003.

T a b e l a 23

Udział nakładów inwestycyjnych spółek z udziałem kapitału zagranicznego w nakładach ogółem w latach 1999–2003[34]

Lata	Wysokość nakładów		Udział nakładów spółek z kapitałem zagranicznym w nakładach ogółem
	ogółem	w spółkach z kapitałem zagranicznym	
	w tys. zł		w %
1999	1 622 318,1	480 196,6	29,6
2000	1 381 758,6	584 076,2	42,3
2001	1 285 780,0	497 415,8	38,7
2002	1 041 861,0	413 056,8	39,6
2003	1 642 073,0	830 835,1	50,6

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

W latach 2001–2002 polska gospodarka rozwijała się najwolniej spośród krajów Europy Środkowo-Wschodniej. W 2001 roku PKB zwiększył się o 1%, a w 2002 o 1,3%. Jednocześnie zmniejszył się napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski z 9 341 mln USD w 2000 roku do 5 713 mln USD

[34] Dane dotyczą podmiotów o liczbie pracujących 10 osób i więcej.

w roku 2001[35]. Osłabła także, podobnie jak w całej gospodarce, działalność inwestycyjna spółek z kapitałem zagranicznym. W województwie opolskim, podobnie jak w całym kraju, w latach 2001-2002 wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez spółki z kapitałem zagranicznym znacznie się obniżyła. (O 16,7% w roku 2001 w stosunku do roku 2000 oraz o 14,4% w roku 2002 w porównaniu do roku 2001). Jednocześnie w roku 2000 odnotowano 30-to procentowy wzrost w stosunku do roku 1999 (tab. 24). W 2003 roku wartość nakładów inwestycyjnych wzrosła do 873,6 mln zł i była najwyższa na przestrzeni lat 1999-2003, co w stosunku do wartości nakładów z roku 2002 oznaczało wzrost o 97,2%.

Tabela 24

Nakłady inwestycyjne poniesione w kraju przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim w latach 1999–2003

Lata	Liczba jednostek		Wartość nakładów inwestycyjnych	
	w liczbach bezwzględnych	rok poprzedni = 100	w tys. zł	rok poprzedni = 100
1999	229	-	492 033,0	-
2000	231	100,9	622 433,2	126,5
2001	212	91,8	518 444,8	83,3
2002	216	101,9	443 032,3	85,5
2003	218	100,9	873 586,9	197,2

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

W 2002 roku wydatki inwestycyjne w spółkach zagranicznych województwa stanowiły nieco ponad 1% wydatków inwestycyjnych w kraju poniesionych na pozyskanie aktywów w Polsce. Najwięcej inwestują spółki z mazowieckiego, których udział w ogólnej wartości nakładów inwestycyjnych w 2002 roku wynosił 58%, a następnie spółki z województw: śląskiego – 9,4%, wielkopolskiego – 8,3% oraz dolnośląskiego – 6%[36]. Największe wydatki inwestycyjne w 2002 roku poniesiono w sekcji przetwórstwo przemysłowe, gdzie inwestorzy wydatkowali na inwestycje 372 mln zł, tj. 83,9% całości wydatków poniesionych przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (średnia krajowa to 39%). W sekcji obsługa nieruchomości i firm wydatkowano około 7% całości nakładów (31 mln zł), zaś w handlu i naprawach około 5% (20,4 mln zł), przy średniej krajowej równej 16%. Wydatki inwestycyjne poniesione przez inwestorów zagranicznych funkcjonujących w sekcji transport, gospodarka magazynowa i łączność stanowiły 1,2% wydatków (5,2 mln), przy średniej

[35] Dane NBP, na podstawie B. Durka, *Problemy związane z napływem inwestycji zagranicznych do Polski w latach 2001–2002*, [w:] B. Durka (red.), *Inwestycje zagraniczne w Polsce*, Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa 2003, s. 9.

[36] *Działalność gospodarcza spółek*… op. cit., s. 40.

krajowej równej 21%, zaś zagranicznych inwestorów w budownictwie 0,5% całości wydatków inwestycyjnych spółek z udziałem kapitału zagranicznego (2,3 mln zł). W pozostałych sekcjach PKD wysokość poniesionych wydatków nie przekraczała 1 mln zł (tab. 25).

T a b e l a 25

Wydatki inwestycyjne w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim według sekcji PKD[37] w 2002 roku

Wyszczególnienie	Liczba spółek	Wydatki w tys. zł
ogółem	216	443 032,3
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	6	334,0
przetwórstwo przemysłowe	110	371 596,6
budownictwo	14	2 257,3
handel i naprawy	42	20 397,3
hotele i restauracje	6	#
transport, gospodarka magazynowa i łączność	11	5 188,4
obsługa nieruchomości i firm nauka	19	30 837,9
pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna	5	916,0

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

Najwyższe wydatki inwestycyjne na środki trwałe w 2002 roku poniesione zostały przez inwestorów z Holandii. Stanowiły one około 40% wszystkich wydatków inwestycyjnych poniesionych przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego, a ich wartość wynosiła 177 mln zł. Wysokie koszty ponieśli także inwestorzy z Niemiec – 143 mln zł (32% całości nakładów) oraz Stanów Zjednoczonych Ameryki – 54 mln zł (12%). Wydatki inwestycyjne w wysokości kilkunastu milionów zł poniosły spółki z Danii i Finlandii (odpowiednio 4% i 3%), zaś wydatki pozostałych inwestorów nie przekroczyły 10 mln zł (tab. 26).

T a b e l a 26

Wydatki inwestycyjne na aktywa trwałe w Polsce i za granicą według kraju pochodzenia kapitału spółki w 2002 roku w województwie opolskim w mln zł

Nazwa kraju	Liczba jednostek	Wartość w mln. zł
Austria	6	9,5
Belgia	7	5,9
Czeska Republika	10	0,5
Dania	5	17,9
Finlandia	5	13,3
Francja	4	4,5
Holandia	34	176,6
Japonia	3	0,1

[37] W zestawieniu nie ujęto danych dotyczących wszystkich sekcji, dlatego suma sekcji nie daje wartości ogółem; dane dotyczą wszystkich podmiotów bez względu na liczbę pracujących.

cd. tab. 26

Nazwa kraju	Liczba jednostek	Wartość w mln. zł
Niemcy	291	143,0
Norwegia	5	5,2
Stany Zjednoczone Ameryki	6	53,6
Szwajcaria	3	0,0
Szwecja	4	1,0
Ukraina	12	0,0
Wielka Brytania	5	8,7
Włochy	14	0,6
Pozostałe*	12	5,0
Razem:	426	445,4

*Armenia, Australia, Bułgaria, Brazylia, Chiny, Cypr, Irlandia, Indie, Luksemburg, Rosja
Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.

Ponad 80% wszystkich wydatków inwestycyjnych poniesionych na aktywa trwałe w 2002 roku stanowiły wydatki na nowe środki trwałe w Polsce, które w najwyższej wysokości ponoszone były przez inwestorów z Holandii – 127 mln zł, Niemiec – 121 mln zł i Stanów Zjednoczonych Ameryki – 51,5 mln zł. Najmniejsze wydatki poniesione zostały przez inwestorów z Republiki Czeskiej, Szwajcarii i Ukrainy (tab. 27).

T a b e l a 27

Wydatki inwestycyjne na nowe środki trwałe w Polsce według kraju pochodzenia kapitału spółki w 2002 roku w województwie opolskim w mln zł

Nazwa kraju	Liczba jednostek	Wydatki inwestycyjne na nowe środki trwałe w Polsce w mln zł
Austria	6	3,9
Belgia	7	4,6
Czeska Republika	10	0,0
Dania	5	17,9
Finlandia	5	13,1
Francja	4	3,6
Holandia	34	127,2
Japonia	3	0,1
Niemcy	291	121,2
Norwegia	5	3,7
Stany Zjednoczone Ameryki	6	51,5
Szwajcaria	3	0,0
Szwecja	4	0,9
Ukraina	12	0,0
Wielka Brytania	5	8,6
Włochy	14	0,3
Pozostałe*	12	3,7
Razem:	426	360,3

* Armenia, Australia, Bułgaria, Brazylia, Chiny, Cypr, Irlandia, Indie, Luksemburg, Rosja
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.

4.4 Kapitał podstawowy[38] spółek z udziałem kapitału zagranicznego

Udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym zagranicznych spółek w województwie opolskim wynosi około 80% i na przestrzeni lat 1999–2003 systematycznie wzrastał. W roku 2003 odsetek wzrósł do 91%. Analizując dane dotyczące dynamiki kapitału podstawowego spółek, w tym kapitału zagranicznego, należy stwierdzić, że w latach 1999–2003 zauważalne były znaczne wahania tempa przyrostu kapitału podstawowego spółek ogółem, jak i zagranicznego, z tym, że tempo przyrostu w przypadku kapitału zagranicznego było bardziej dynamiczne. Dynamika przyrostu kapitału podstawowego w 2000 roku w porównaniu do 1999 wynosiła 128,7%, zaś w roku 2001 w porównaniu do 2000 obniżyła się do 101,2%. W 2002 roku w porównaniu do 2001 wskaźnik dynamiki ponownie podniósł się i wynosił 116,6%, by w roku 2003 w porównaniu do 2002 ponownie spaść do poziomu 104,3%. Dynamika kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym wahała się od 136% w roku 2000 w porównaniu do 1999 do 103,6% w roku 2001 w porównaniu do 2000. W roku 2002 w porównaniu do 2001 widoczny był wzrost dynamiki do poziomu 116, 3%, po czym w roku 2003 w porównaniu do 2002 tempo przyrostu ponownie osłabło i ostatecznie wskaźnik dynamiki ukształtował się na poziomie 106,9%. Wartość kapitału podstawowego zagranicznych spółek wynosząca w 1999 roku 838,2 mln zł wzrosła w 2003 roku do 1,3 mld zł, w tym kapitału zagranicznego z 687 mln zł w 1999 roku do 1,2 mld zł w roku 2003 (tab. 28).

T a b e l a 28

Kapitał podstawowy spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim w latach 1999–2003

Lata	Kapitał podstawowy				
	ogółem	w tym kapitał zagraniczny		rok poprzedni = 100	
	w tys. zł		w % ogółem	ogółem	w tym kapitał zagraniczny
1999	838 246,3	687 042,8	82,0	-	-
2000	1 079 145,2	934 150,0	86,6	128,7	136,0
2001	1 092 075,4	967 375,7	88,6	101,2	103,6
2002	1 272 962,0	1 125 070,0	88,4	116,6	116,3
2003	1 328 052,0	1 202 537,0	90,5	104,3	106,9

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

[38] To rzeczywisty wkład właściciela lub współwłaściciela, wniesiony na uruchomienie jednostki gospodarczej z chwilą jej założenia, ewentualnie później podwyższony, na podstawie *Działalność gospodarcza spółek*…op. cit., s. 6.

Najwyższy udział w kapitale podstawowym spółek, w tym w kapitale zagranicznym, posiadają podmioty gospodarcze funkcjonujące w sekcji przetwórstwo przemysłowe. Kapitał ten w obu przypadkach stanowi ponad 80% całości kapitału spółek. Kapitał podstawowy, w tym zagraniczny w wysokości około 6%, generowany jest przez spółki handlowe, zaś około 5% przez spółki z sekcji obsługa nieruchomości i firm, nauka. Relatywnie wyższy kapitał zagraniczny w kapitale podstawowym zaangażowany jest w podmiotach funkcjonujących w sekcji przetwórstwa przemysłowego i pozostałej działalności. Relacja ta wynosi odpowiednio 87,7% i 0,8% udziału w kapitale zagranicznym wobec 81,1% i 0,7% udziału w kapitale podstawowym zagranicznych spółek w obu wspomnianych sekcjach. W pozostałych sekcjach PKD odsetek kapitału podstawowego spółek jest wyższy niż udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym. Wartość kapitału podstawowego spółek z udziałem kapitału zagranicznego w 2002 roku wynosiła 1,3 mld zł, w tym 1,1 mld zł stanowił kapitał zagraniczny, z czego 987 mln posiadały spółki przemysłowe, 68,6 mln spółki handlowe, a 32,3 mln spółki z sekcji obsługa nieruchomości i firm. Najmniejszą wartość stanowił kapitał zagraniczny hoteli i restauracji – 709 tys. zł (tab. 29).

T a b e l a 29

Kapitał podstawowy w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego według sekcji PKD[39] w 2002 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym zagraniczny
	w tys. zł	
ogółem	1 272 962	1 125 070
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1 562	1 022
przetwórstwo przemysłowe	1 032 357	986 833
budownictwo	10 874	9 363
handel i naprawy	79 594	68 596
hotele i restauracje	1 195	709
transport, gospodarka magazynowa i łączność	8 585	7 789
obsługa nieruchomości i firm, nauka	61 305	32 294
pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna	8 726	8 657

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

Najwyższą wartością kapitału podstawowego charakteryzują się spółki inwestorów z Niemiec (496 mln zł), Holandii (259,4 mln zł), Norwegii (138 mln zł) i Stanów Zjednoczonych Ameryki (121 mln zł). Kapitał tych inwestorów stanowi prawie 80% kapitału podstawowego wszystkich spółek

[39] W zestawieniu nie ujęto danych dotyczących wszystkich sekcji, dlatego suma sekcji nie daje wartości ogółem.

z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim. W przypadku tych inwestorów udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym jest relatywnie wyższy niż w pozostałych i wynosi 87,3% (tab. 30).

Porównanie udziału kapitału zagranicznego w spółkach według kraju pochodzenia tego kapitału wskazuje, że w przypadku inwestorów z Niemiec, Norwegii, Stanów Zjednoczonych Ameryki i Holandii udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym jest wyższy aniżeli udział tych inwestorów w kapitale podstawowym wszystkich spółek ogółem.

Udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym spółek zagranicznych zatrudniających 10 pracowników i więcej był wyższy niż średnio w kraju i wynosił 89,3%, przy średniej krajowej równej 79,5%, zaś spółek zatrudniających do 9 pracujących wynosił 86,8%, przy średniej krajowej równej 85,6%.

T a b e l a 30

Wartość kapitału podstawowego i zagranicznego według kraju pochodzenia kapitału w 2002 roku w mln zł

Nazwa kraju	Liczba jednostek	Kapitał podstawowy w mln zł	Kapitał zagraniczny w mln zł
Austria	6	27,7	21,1
Belgia	7	32,5	28,7
Czeska Republika	10	0,4	0,3
Dania	5	47,0	18,6
Finlandia	5	32,7	24,7
Francja	4	25,4	25,3
Holandia	34	259,4	255,5
Japonia	3	49,3	0,4
Niemcy	291	495,6	473,7
Norwegia	5	137,7	136,3
Stany Zjednoczone Ameryki	6	121,0	116,8
Szwajcaria	3	0,1	0,1
Szwecja	4	3,0	2,6
Ukraina	12	0,1	0,1
Wielka Brytania	5	10,4	0,8
Włochy	14	2,9	2,6
Pozostałe*	12	27,8	17,5
Razem:	426	1 273,0	1 125,1

*Armenia, Australia, Bułgaria, Brazylia, Chiny, Cypr, Irlandia, Indie, Luksemburg, Rosja

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.

4.5 Wyniki finansowe spółek z udziałem kapitału zagranicznego

Analiza wybranych kategorii finansowych charakteryzujących działalność spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opol-

skim w latach 1999–2003 wskazuje, że odsetek spółek wykazujących zysk netto, za wyjątkiem roku 2000, charakteryzował się tendencją rosnącą. W 1999 roku odsetek ten wynosił 57% i spadł w roku 2000 do poziomu 43%, po czym w roku 2001 ponownie wzrósł do 50% i od tego momentu stale wzrastał. W 2003 roku prawie 70% spółek z udziałem kapitału zagranicznego to podmioty wykazujące zysk netto (tab. 31).

Wyniki finansowe spółek z udziałem kapitału zagranicznego w 2002 roku w województwie opolskim były korzystne, chociaż wynik finansowy netto był ujemny. Ukształtowanie się wartości wskaźnika poziomu kosztów na poziomie 99,3% świadczy o rentowności spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim w analizowanym okresie, zwłaszcza, że średnio w kraju wartość wskaźnika była minimalnie wyższa i wynosiła 99,5%.

T a b e l a 31

Spółki[40] z udziałem kapitału zagranicznego wykazujące zysk netto w latach 1999–2003

Lata	Spółki wykazujące zysk netto	
	razem	w % ogółem
1999	90	57,0
2000	74	43,0
2001	78	50,0
2002	91	60,3
2003	105	69,5

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

Wartość przychodów z całokształtu działalności w województwie opolskim przekraczała wartość kosztów uzyskania przychodów o 74,7 mln zł, stąd korzystna wartość wskaźnika poziomu kosztów.

Wyniki finansowe spółek z udziałem kapitału zagranicznego charakteryzowały się zróżnicowaniem w zależności od wielkości podmiotów, chociaż wynik finansowy netto, podobnie jak w przypadku wszystkich spółek z udziałem kapitału zagranicznego, w podmiotach najmniejszych, jak i spółkach zatrudniających 10 pracowników i więcej, pozostawał ujemny. Średnio w kraju spółki z udziałem kapitału zagranicznego zatrudniające 10 pracowników i więcej osiągnęły dodatni wynik finansowy netto, zaś wynikiem ujemnym, oprócz opolskiego charakteryzowały się jeszcze trzy województwa: dolnośląskie, lubelskie oraz świętokrzyskie.

Korzystniejsza była natomiast relacja kosztów uzyskania przychodów do przychodów z całokształtu działalności w spółkach zatrudniających 10 pracowników i więcej, co w konsekwencji wpłynęło na korzystną wartość wskaźnika poziomu kosztów w tych spółkach, ukształtowaną na poziomie poniżej 100%. Dla

[40] Spółki o liczbie zatrudnionych równej 10 osób i więcej.

porównania wskaźnik poziomu kosztów w spółkach zatrudniających do 9 pracujących wynosił 118,1%, co wskazuje na osiągnięcie wyższych kosztów uzyskania przychodów niż przychodów z całokształtu działalności (tab. 32).

Tabela 32

Wybrane kategorie finansowe w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego według wielkości podmiotów w 2002 roku

Wyszczególnienie	Przychody z całokształtu działalności	Koszty z całokształtu działalności	Wynik finansowy brutto	Wynik finansowy netto	Wskaźnik poziomu kosztów
ogółem, w tym :	5 506,0	5 466,9	39,8	-22,1	99,3
do 9 pracujących	197,0	232,7	-34,8	-14,9	118,1
10 pracujących i więcej	5 308,9	5 234,2	74,6	-7,2	98,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu oraz Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.

Analiza wyników finansowych spółek z udziałem kapitału zagranicznego zatrudniających do 9 pracujących według sekcji PKD wskazuje, że najlepszą sytuacją finansową w 2002 roku charakteryzowały się podmioty prowadzące działalność w sekcji obsługa nieruchomości i firm oraz prowadzące pozostałą działalność usługową, komunalną, społeczną i indywidualną. W sekcjach tych bowiem osiągnięto korzystną wartość wskaźnika poziomu koszów świadczącą o wyższych przychodach z całokształtu działalności niż kosztach ich uzyskania, w efekcie czego odnotowano także dodatnie wyniki finansowe brutto i netto. W pozostałych sekcjach relacja kosztów osiągnięcia przychodów do przychodów z całokształtu działalności była niekorzystna, a wyniki finansowe brutto i netto były ujemne. Najsłabsze wyniki finansowe osiągnęły spółki przemysłowe, hotele i restauracje oraz spółki budowlane (tab. 33).

Tabela 33

Wyniki finansowe spółek z udziałem kapitału zagranicznego zatrudniających do 9 pracujących według sekcji PKD[41] w 2002 roku

Wyszczególnienie	Przychody z całokształtu działalności	Koszty z całokształtu działalności	Wynik finansowy brutto	Wynik finansowy netto	Wskaźnik poziomu kosztów
ogółem	197 036	232 655	-34 800	-14 900	118,1
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	4 366	4 535	-176	-197	103,9
przetwórstwo przemysłowe	65 135	81 103	-15 843	-16 283	124,5
budownictwo	13 213	15 642	-2 554	-2 659	118,4

[41] Z uwagi na tajemnicę statystyczną tabela nie zawiera danych wszystkich sekcji PKD, dlatego suma sekcji nie daje wartości ogółem.

cd. tab. 33

Wyszczególnienie	Przychody z całokształtu działalności	Koszty z całokształtu działalności	Wynik finansowy brutto	Wynik finansowy netto	Wskaźnik poziomu kosztów
handel i naprawy	84 408	98 522	-14 029	-14 682	116,7
hotele i restauracje	1 801	2 148	-374	-333	119,3
transport, gospodarka magazynowa i łączność	5 175	5 436	-103	-219	105,0
obsługa nieruchomości i firm, nauka	20 409	18 285	2 605	1 921	89,6
pozostała działalność	1 315	1 136	179	66	86,4

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

Sytuacja finansowa większych spółek, zatrudniających 10 pracowników i więcej w 2002 roku była korzystniejsza niż najmniejszych podmiotów. Analiza danych finansowych według sekcji PKD wskazuje, że tylko spółki budowlane osiągnęły niekorzystną relację kosztów uzyskania przychodów do przychodów z całokształtu działalności, w efekcie czego wartość wskaźnika poziomu kosztów ukształtowała się na poziomie 117,8%, a oba wyniki finansowe, brutto i netto, osiągnęły ujemne wartości. Wartość wskaźnika poziomu kosztów w pozostałych sekcjach PKD osiągnęła poziom poniżej 100%, a więc była korzystna, zaś wynik finansowy brutto był dodatni, aczkolwiek dodatni wynik finansowy netto osiągnęły tylko spółki handlowe, transportowe oraz funkcjonujące w sekcji obsługa nieruchomości i firm (tab. 34).

T a b e l a 34

Wyniki finansowe spółek z udziałem kapitału zagranicznego zatrudniających 10 osób i więcej według sekcji PKD[42] w 2002 roku

Wyszczególnienie	Przychody z całokształtu działalności	Koszty z całokształtu działalności	Wynik finansowy brutto	Wynik finansowy netto	Wskaźnik poziomu kosztów
ogółem, w tym:	5 308 942	5 234 234	75 018	-7 294	98,6
przetwórstwo przemysłowe	4 075 599	4 014 357	1 447	-11 117	98,5
budownictwo	83 502	98 364	-14 839	-14 941	117,8
handel i naprawy	939 553	917 239	22 376	14 948	97,6
transport i łączność	86 931	83 042	3 912	2 616	95,5
obsługa nieruchomości i firm, nauka	82 011	78 985	3 023	2 277	96,3

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Opolu.

Najlepsze wyniki finansowe w 2002 roku osiągnęły spółki z kapitałem belgijskim, gdyż wskaźnik poziomu kosztów tak w podmiotach najmniejszych, za-

[42] Z uwagi na tajemnicę statystyczną tabela nie zawiera danych wszystkich sekcji PKD, dlatego suma sekcji nie daje wartości ogółem.

trudniających do 9 pracujących, jak i zatrudniających 10 pracowników i więcej, ukształtował się na korzystnych poziomach wynoszących odpowiednio: 81,3% oraz 96,3%. W przypadku spółek niemieckich i z kapitałem holenderskim tylko podmioty zatrudniające 10 pracowników i więcej osiągnęły korzystną relację kosztów uzyskania przychodów do przychodów z całokształtu działalności. Wartość wskaźnika poziomu kosztów w podmiotach najmniejszych, zatrudniających do 9 pracujących, była niekorzystna i wynosiła odpowiednio: w spółkach niemieckich 121,1%, zaś w spółkach holenderskich 133,5%. Niekorzystną wartość wskaźnika osiągnęły także najmniejsze spółki ukraińskie oraz zatrudniające 10 pracowników i więcej spółki z kapitałem amerykańskim, ale brak pełnych danych uniemożliwia wyczerpującą analizę relacji kosztów i przychodów we wszystkich spółkach tych inwestorów. Dodatnim wynikiem finansowym brutto i netto podmiotów zatrudniających 10 pracujących i więcej charakteryzowały się w 2002 roku spółki z udziałem kapitału belgijskiego, niemieckiego i holenderskiego, zaś w spółkach amerykańskich w tego rodzaju podmiotach zanotowano ujemne wyniki finansowe. Z kolei, gdy idzie o podmioty zatrudniające do 9 pracujących, nie było takiego inwestora, w którego spółkach odnotowano by dodatnie wyniki finansowe netto i brutto (tab. 35).

Tabela 35

Wyniki finansowe według wybranych krajów pochodzenia kapitału w podziale na liczbę pracujących w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w 2002 roku

Wyszczególnienie		Przychody ogółem w mln zł	Koszty ogółem w mln zł	Wynik finansowy brutto w mln zł	Wynik finansowy netto w mln zł	Wskaźnik poziomu kosztóww %	Przychody netto ze sprzedaży w mln zł
ogółem, w tym:		5 506,1	5 466,7	39,8	-22,1	99,3	3 656,1
do 9		197,0	232,6	-34,8	-14,9	118,1	86,4
10 i więcej		5 309,0	5 234,1	74,6	-7,2	98,6	3 569,7
Belgia	do 9	4,8	3,9	0,9	-0,4	81,3	3,5
	10 i więcej	223,2	214,8	8,4	4,8	96,3	177,2
Niemcy	do 9	146,3	177,2	-30,3	-10,3	121,1	56,1
	10 i więcej	2 278,2	2 217,7	60,4	30,3	97,3	1 518,9
Holandia	do 9	15,5	20,6	-5,2	-0,7	133,5	4,7
	10 i więcej	1 335,0	1 219,2	115,7	72,5	91,3	1 000,2
Szwajcaria	do 9	0,6	0,6	0,0	0,0	97,7	0,5
	10 i więcej	-	-	-	-	-	-
Ukraina	do 9	0,8	1,1	-0,3	0,0	136,4	0,0
	10 i więcej	-	-	-	-	-	-

cd. tab. 35

Wyszczególnienie		Przychody ogółem w mln zł	Koszty ogółem w mln zł	Wynik finansowy brutto w mln zł	Wynik finansowy netto w mln zł	Wskaźnik poziomu kosztóww %	Przychody netto ze sprzedaży w mln zł
Dania	do 9	-	-	-	-	-	-
	10 i więcej	33,4	33,0	0,4	0,4	98,7	29,8
Stany Zjednoczone Ameryki	do 9	-	-	-	-	-	-
	10 i więcej	295,2	366,7	-71,4	-72,7	124,2	277,7

Ź r ó d ł o: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.

5. Najwięksi inwestorzy zagraniczni w województwie opolskim na podstawie danych Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych

Według stanu na koniec grudnia 2004 roku w województwie opolskim istniało 60 lokalizacji przedsiębiorstw, w których inwestorzy zagraniczni zainwestowali kapitał powyżej 1 mln USD. Daje to regionowi 13. pozycję w kraju (tab. 36). Pełną listę lokalizacji z podaniem nazwy inwestora i przedsiębiorstwa wraz z miejscem lokalizacji zamieszczono w tabeli 37 oraz zilustrowano na mapie 5.

T a b e l a 36

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne według województw (stan z końca grudnia 2004)

Wyszczególnienie	Liczba lokalizacji	%
mazowieckie	834	26,7
śląskie	392	12,5
dolnośląskie	317	10,1
wielkopolskie	257	8,2
łódzkie	245	7,8
pomorskie	185	5,9
małopolskie	185	5,9
kujawsko-pomorskie	144	4,6
lubuskie	103	3,3
zachodniopomorskie	101	3,2
podkarpackie	81	2,6
warmińsko-mazurskie	62	2,0
opolskie	60	2,0
lubelskie	59	1,9
świętokrzyskie	52	1,7
podlaskie	49	1,6

Ź r ó d ł o: Strona internetowa www.paiz.gov.pl.

Tabela 37

Liczba lokalizacji inwestycji według nazwy inwestora, który zainwestował w województwie opolskim powyżej 1 mln USD (stan z końca 2004 roku)

Lp.	Inwestor	Kraj pochodzenia	Przedsiębiorstwo	Miejscowość
Powiat brzeski				
1.	BP International B.V.	Wielka Brytania	BP stacja paliw	Brzeg
2.	Saint Louis Sucre International S.A.S.	Francja	Śląska Spółka Cukrowa S.A.	Łosiów
3.	Saint Louis Sucre International S.A.S.	Francja	Cukrownia Wróblin S.A.	Lewin Brzeski
Powiat głubczycki				
4.	Saint Louis Sucre International S.A.S.	Francja	Cukrownia Baborów S.A.	Baborów
Powiat kędzierzyńsko-kozielski				
5.	Bekaert NV	Belgia	Bekaert Kotlarnia Sp. z o. o.	Kotlarnia
6.	FNE	Belgia	Bekaert Kotlarnia Sp. z o. o.	Kotlarnia
7.	Messer Griesheim GmbH	Niemcy	Messer Polska Sp. z o. o.	Kędzierzyn-Koźle
8.	Messer Griesheim GmbH	Niemcy	Messer Polska Sp. z o. o.	Kędzierzyn-Koźle
9.	CeWe Color	Niemcy	CeWe Color Sp. z o. o.	Kędzierzyn-Koźle
10.	Neuber BmbH	Austria		Kędzierzyn-Koźle
11.	Prodair Corporation	USA	Air Products Gazy Sp. z o. o.	Kędzierzyn-Koźle
12.	REMONDIS International GmbH	Niemcy	Remondis Gliwice Sp. z o. o.	Kędzierzyn-Koźle
13.	Saint Louis Sucre International S.A.S.	Francja	Cukrownia Cerekiew S.A.	Polska Cerekiew
Powiat kluczborski				
14.	Lesaffre Group	Francja	Lesaffre bio-corporation Sp. z o. o.	Wołczyn
Powiat krapkowicki				
15.	Metsa Tissue Corporation	Finlandia	Zakłady Papiernicze w Krapkowicach S.A.	Krapkowice
16.	CBR Baltic BV	Holandia	Opolskie Kopalnie Surowców Mineralnych Sp. z o. o.	Chorula
17.	CBR Baltic BV	Holandia	Zielonogórskie Kopalnie Surowców Mineralnych Sp. z o. o.	Chorula
18.	CBR Baltic BV	Holandia	Zakład Transportu Samochodowego Górażdże Sp. z o. o.	Górażdże
19.	CBR Baltic BV	Holandia	Górażdże Trade Sp. z o. o.	Górażdże
20.	REMONDIS International GmbH	Niemcy	Remondis Sp. z o. o. Zakład Produkcji Paliw Alternatywnych w Górażdżach	Górażdże
Powiat namysłowski				
21.	Saint-Gobain	Francja	Aurys Lustra	Namysłów

cd. tab. 37

Lp.	Inwestor	Kraj pochodzenia	Przedsiębiorstwo	Miejscowość
22.	Schoeller	Niemcy	Schoeller Polska Sp. z o.o.	Namysłów
23.	CPIG (Chicago Poland Investment Group) LLC	USA	Browar Namysłów Sp. z o. o.	Namysłów
			Powiat nyski	
24.	Intersnack Knabber Gebaeck GmbH & Co. K.G.	Niemcy	Factory in Nysa	Nysa
25.	Provident Financial Plc.	Wielka Brytania	Provident Polska Sp. z o. o.	Nysa
26.	Politra BU	Holandia	Supermarket	Głuchołazy
27.	Saint Louis Sucre International S.A.S.	Francja	Cukrownia Otmuchów S.A.	Otmuchów
28.	BP International B.V.	Wielka Brytania	BP stacja paliw	Nysa
			Powiat oleski	
29.	Oras OY	Finlandia	Oras Olesno Sp. z o. o.	Olesno
30.	BP International B.V.	Wielka Brytania	BP stacja paliw	Olesno
31.	REMONDIS International GmbH	Niemcy	Remondis Opole Sp. z o. o. Oddział Olesno	Olesno
32.	Visteon Automotive Systems	USA	Visteon Poland S.A.	Praszka
			Powiat opolski	
33.	Chaufourneries de Hergenrath	Belgia	Zakłady Przemysłu Wapienniczego Opolwap	Tarnów Opolski
34.	KTR Kupplungstechnik GmbH	Niemcy	Konstrukcje Stalowe KTR GROUP Sp. z o. o.	Ozimek
35.	Norgips	Norwegia	Norgips Polska Sp. z o.o.	Dobrzeń Wielki
			Powiat prudnicki	
36.	Steinhoff Europe AG	Szwajcaria	Fabryka Mebli Prudnik Sp. z o.o.	Prudnik
			Powiat strzelecki	
37.	Mc Bride plc	Wielka Brytania	Intersilesia McBride Polska Sp. z o. o.	Strzelce Opolskie
			Powiat m. Opole	
38.	Wiener Staedtische Allgemeine Versicherung AG	Austria	TU Compensa S.A.	Opole
39.	Kludi Armaturen Austria GmbH	Austria	Kludi Armaturen Sp. z o. o.	Opole
40.	Lafarge	Francja	Lafarge Cement Polska S.A., Lafarge Gips Polska S.A., BRAAS Polska Sp. z o. o.	Opole
41.	Zott GmbH&Co KG	Niemcy	Zott Polska Sp. z o. o.	Opole
42.	Remondis International GmbH	Niemcy	Remondis Opole Sp. z o. o	Opole

cd. tab. 37

Lp.	Inwestor	Kraj pochodzenia	Przedsiębiorstwo	Miejscowość
43.	Ahlers AG	Niemcy	Ahlers Poland Sp. z o. o., Pioneer Jeans Poland, 60% stake in NOVOMEX Sp. z o. o.	Opole
44.	Metro Group AG	Niemcy	Makro Cash & Carry	Opole
45.	Metro Group AG	Niemcy	Media Markt	Opole
46.	Metro Group AG	Niemcy	Real	Opole
47.	Miebach Projekt GmbH	Niemcy	Cementownia Odra S.A.	Opole
48.	Germanos	Grecja	Germanos Polska Sp. z o.o.	Opole
49.	TelePizza S.A.	Hiszpania	Telepizza restaurant x 4	Opole
50.	Rossmann Ost Europe BV	Holandia	Rossmann Supermarkety Drogeryjne Polska Sp. z o.o.	Opole
51.	CBR Baltic BV	Holandia	Górażdże S.A.	Opole
52.	CBR Baltic BV	Holandia	Holding CBS Beton Polska Sp z o.o.	Opole
53.	CBR Baltic BV	Holandia	Górabet Sp. z o. o.	Opole
54.	Tower Automotive Auslandsbeteiligungen GmbH	Niemcy	Tower Automotive Polska Sp. z o. o. (Opole)	Opole
55.	Finagrain Compagnie Commerciale Agricole et Financiere	Szwajcaria	Opolskie Zakłady Drobiarskie	Opole
56	BP International B.V.	Wielka Brytania	BP stacja paliw	Opole
57	Provident Financial Plc.	Wielka Brytania	Provident Polska S.A	Opole
58	Am-Rest Holding N.V.	USA	Pizza Hut Restaurant	Opole
59	McDonald's	USA	McDonald's Polska sp. z o.o.	Opole
60	McDonald's	USA	McDonald's Polska sp. z o.o.	Opole

Ź r ó d ł o: Strona internetowa www.paiz.gov.pl.



Mapa 5. Inwestycje powyżej 1 mln USD
w powiatach województwa opolskiego

6. Podsumowanie

Z analizy statystycznej spółek z udziałem kapitału zagranicznego funkcjonujących w województwie opolskim wynika, że w latach 1999–2004 dynamika przyrostu tych podmiotów, pomimo wahań, była stale rosnąca. Według stanu na koniec 2004 roku w porównaniu do 1999 roku liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim zwiększyła się o 214 jednostek, tj. o 23%. Dla porównania, w kraju liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego w analogicznym okresie

zwiększyła się o ponad 11 tys., tj. o 27,4%. Wyższy od średniej krajowej wskaźnik liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim na 10 tys. mieszkańców sytuuje województwo na 6. pozycji w kraju. Pod względem wskaźnika wielkości zainwestowanego kapitału zagranicznego w spółkach na 10 tys. mieszkańców województwo znajduje się na 7. pozycji w kraju. Dane wskazują na przeciętne zainteresowanie kapitału zagranicznego regionem. Najwięcej inwestorów zagranicznych lokuje swój kapitał w firmach handlowych i naprawach, przedsiębiorstwach przemysłowych oraz firmach obsługujących nieruchomości i inne firmy, a także w budownictwie. Najwięcej spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim, według stanu na koniec 2004 roku, zarejestrowanych było w Opolu – 37%, a następnie w powiecie opolskim – 14%, krapkowickim – 8% oraz nyskim i kędzierzyńsko-kozielskim – po 7,8%. Najmniej, w powiecie głubczyckim – niecałe 2%.

Z analizy wynika, że inwestorzy zagraniczni zdecydowanie preferują miasta i tam lokują swoje inwestycje, zaś na terenach wiejskich inwestycje występują w przewadze w tych gminach, które leżą w powiatach z największą liczbą inwestycji, czyli np. w opolskim, usytuowanym w obszarze aglomeracji opolskiej, blisko stolicy powiatu – miasta Opola. Kapitał zagraniczny lokuje się częściej w firmach większych. Pomimo, że w strukturze podmiotów według liczby pracujących dominują spółki, które zatrudniają do 9 pracujących (64,6%), to jednak ich udział jest zdecydowanie mniejszy niż podmiotów gospodarczych ogółem w tym przedziale pracujących (95%). Wyższe w przypadku spółek zagranicznych są natomiast wszystkie udziały w strukturze podmiotów z większą liczbą pracujących w porównaniu do struktury podmiotów gospodarczych ogółem.

W województwie opolskim, gdy idzie o liczbę spółek, inwestuje przede wszystkim kapitał niemiecki (68%), holenderski (8%), a także włoski (3,3%), ukraiński (3%) oraz czeski (2,3%). W mniejszym stopniu widoczne są spółki belgijskie, amerykańskie i austriackie oraz norweskie, brytyjskie, fińskie i duńskie. Pod względem udziału danego kraju w kapitale zagranicznym ogółem w województwie opolskim wyraźnie dominują inwestorzy z Niemiec (z udziałem wahającym się od 43,8% w roku 1999 do 43,7% w roku 2003), ponadto kapitał holenderski (od 23,7% w 1999 roku do 22% w 2003 roku), norweski – od 5,2% w 1999 roku do 11,3% w 2003 roku) oraz amerykański (od 9,3% w 1999 roku do 10% w roku 2003). Średnio w kraju inwestorzy z Niemiec ze względu na wysokość zainwestowanego kapitału zajmują dopiero trzecią pozycję, a wyprzedzają ich inwestorzy z Holandii i Francji.

Udział spółek z kapitałem zagranicznym w zatrudnieniu w województwie opolskim, chociaż zmienny, jest znaczący i wahał się od 14,3% w 1999 roku do prawie 18% w 2003 roku[43]. Najwięcej pracujących w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego skupionych jest w przetwórstwie przemysłowym, a następnie w handlu i naprawach.

Przychody ze sprzedaży spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim stanowią nieco ponad $^1/_4$ przychodów ogółem osiąganych przez podmioty, a w ostatnim okresie udział ten zbliża się do $^1/_3$ ogółu. Wartość przychodów ze sprzedaży produktów w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w latach 1999–2003 systematycznie rosła od 3,2 mld zł w 1999 roku do 4,3 mld zł w roku 2003.

Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim w latach 1999–2003 systematycznie wzrastał – od 21% w roku 1999 do 35,2% w 2003 roku. Główni eksporterzy to spółki z Niemiec, Norwegii, Stanów Zjednoczonych Ameryki, a także Holandii, Belgii i Finlandii. Największym importerem także są Niemcy, a w dalszej kolejności spółki z Austrii, USA i Norwegii.

Wartość kapitału podstawowego spółek wynosi 1,3 mld zł, w tym kapitału zagranicznego 1,2 mld zł[44]. Udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym spółek w województwie opolskim wynosi około 80% i na przestrzeni lat 1999–2003 systematycznie wzrastał.

Analiza wybranych kategorii finansowych spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim wskazuje, że w latach 1999–2003 charakteryzowały się one coraz lepszą sytuacją finansową. Świadczy o tym rosnący odsetek spółek zagranicznych wykazujących zysk netto. Wskaźniki finansowe spółek z udziałem kapitału zagranicznego w 2002 roku były korzystne, chociaż wynik finansowy netto był ujemny. Na tle wyników finansowych osiągniętych przez podmioty w całej gospodarce w 2002 roku efekty spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim prezentują się lepiej.

Reasumując, spółki z udziałem kapitału zagranicznego w województwie opolskim stanowią znaczący potencjał, widoczny w różnych obszarach gospodarki, tak w aspekcie ilościowym, jak i jakościowym. Analiza udziału firm z kapitałem zagranicznym we wskaźnikach charakteryzujących działalność gospodarczą wskazuje na dużą rolę tych podmiotów w regionalnym eksporcie, przychodach ze sprzedaży, nakładach inwestycyjnych oraz zatrudnieniu. Świadczy to o silnych powiązaniach kapitałowych spółek z krajami inwestorów, zwłaszcza z Unii Europejskiej.

[43] Udział w przeciętnym zatrudnieniu w sektorze przedsiębiorstw.

[44] Dane za 2003 rok.

Od początku intensywnego napływu kapitału zagranicznego region wykazywał pewną specyfikę w rozmieszczeniu i rozwoju spółek z udziałem kapitału zagranicznego. „Gdy w kraju spółki inwestorów niemieckich ustępowały amerykańskim i włoskim [to w województwie opolskim te pierwsze – J.Ż] od 1989 roku dominowały zarówno liczebnie, jak pod względem wniesionych kapitałów założycielskich. Większość z nich tworzyła małe i średnie przedsiębiorstwa, najczęściej wielobranżowe, łączące działalność produkcyjną, nieraz bardzo odmiennych specjalności, z szeroką gamą usług. [...] W skali kraju województwo opolskie znajdowało się w drugiej dziesiątce regionów, w granicach 13-15 miejsca[45], zarówno pod względem ogólnej liczby spółek, wkładów założycielskich, jak i rozmiarów produkcji sprzedanej [...] Przewaga spółek i firm niemieckich wynikała nie tylko z bliskości geograficznej Opolszczyzny […], co w większym stopniu z silnych powiązań rodzinno-prywatnych wielu zamieszkałych w RFN, a wywodzących się stąd przedsiębiorców z tutejszymi środowiskami lokalnymi. Brakowało wśród nich jednak wielkich biznesmenów[46] i tak pozostało w zasadzie do dziś. Z danych PAIiIZ wynika bowiem, że na liście inwestorów, którzy zainwestowali w regionie powyżej 1 mln USD znajduje się 60 lokalizacji przedsiębiorstw tych inwestorów, co daje województwu 13. pozycję na 16 województw.

A zatem rodzi się pytanie: czy województwo opolskie stwarza warunki sprzyjające inwestycjom zagranicznym, których realizatorzy wykazują wyższą od przeciętnej aktywność inwestowania, przyczyniają się do zwiększenia wyposażenia gospodarki w czynniki wytwórcze i stanowią znaczący impuls rozwojowy, m.in. poprzez import nowoczesnych rozwiązań i technologii? Szczególnie, że w przypadku tego regionu istotną rolę odgrywa fakt położenia bliżej kraju inwestora, a atrakcyjność inwestycyjna spada generalnie wraz z oddalaniem się od zachodniej granicy Polski[47]. Ranga pytania wzrasta zwłaszcza w kontekście integracji Polski z Unią Europejską i uczestnictwem w polityce strukturalnej. Inwestorzy zagraniczni inwestują bowiem najczęściej w tych regionach, które są najlepiej rozwinięte ekonomicznie, uprzemysłowione, o wyższej liczbie ludności i najlepszej infrastrukturze i poprzez swoje preferencje w zakresie lokalizacji mogą przyczyniać

[45] Dane dotyczą podziału administracyjnego sprzed 1999 roku.

[46] S. Senft, *Miejsce i rola kapitału niemieckiego w gospodarce województwa opolskiego*, „Region Śląsk Opolski", Ośrodek Informatyki WBD UW, nr 3-4, Opole 1998, s. 30.

[47] W. Dziemianowicz, M. Mackiewicz, *Proces transformacji gospodarczej i rozwój otoczenia biznesu w województwach*, materiał przygotowany w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową na konferencję, która odbyła się w dniach 16-17 06 2000 roku w Miedzeszynie, Warszawa 2000, materiał powiel.

się do pogłębienia zróżnicowań poziomu gospodarczego regionów. „Twierdzi się, że za sprawą wejścia Polski do Unii Europejskiej oraz szybszego rozwoju gospodarki mogliśmy zwrócić uwagę inwestorów. Ale nasi konkurenci – Słowacja, Węgry, kilka innych krajów – także stali się członkami Unii. Tak więc, nie jest to argument, a z pewnością nie jedyny, przemawiający za wyborem tego czy innego kraju na miejsce inwestycji […]"[48]. Dla gospodarki lokalnej największe znaczenie ma sposób zaangażowania kapitału oraz przedmiot inwestycji. Najbardziej pożądane to inwestycje realizowane od podstaw, gdyż związane są z nimi większe efekty mnożnikowe. „Ponadto inwestycje w działalności produkcyjnej, które mogą prowadzić do znacznego ożywienia gospodarczego na obszarze, gdzie są zlokalizowane. W przypadku inwestycji handlowych (w tym zwłaszcza budowy dużych centrów handlowych) układ lokalny traktuje się przede wszystkim jako rynek zbytu, a ożywienie gospodarcze jest nieznaczne. Jeszcze mniejsze znaczenie mają inwestycje związane z usługami finansowymi. Mają one zazwyczaj charakter wtórny, co oznacza, że następują wskutek ożywienia gospodarczego, a nie są jego przyczyną"[49]. „Nie powinniśmy fascynować się ilością napływającego kapitału bez zastanowienia się, w co jest lokowany. Czy w te dziedziny produkcji, w których liczą się niskie koszty i gdzie wystarczają niewysokie kwalifikacje, czy tam gdzie wykorzystana będzie dobrze wykształcona kadra [jednak- J.Ż] niepokój powinien wywoływać przede wszystkim brak strategii polskiej konkurencyjności […]"[50].

Z praktyki krajów przyjmujących kapitał w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych, a zwłaszcza krajów UE wynika, „[...] że przyciągnięcie inwestorów zagranicznych do regionów słabiej rozwiniętych bądź przeżywających problemy strukturalne wymaga specjalnych zachęt i instrumentów właściwych polityce regionalnej. W przeciwnym razie inwestorzy mają skłonność do lokowania się w bardziej rozwiniętych regionach kraju przyjmującego, przyczyniając się do dalszej koncentracji aktywności gospodarczej w zurbanizowanych obszarach [...]"[51]. Inwestycje zagraniczne mogą być zatem jednym z głównych czynników wyrównywania poziomu rozwoju gospodarczego regionów zapóźnionych w stosunku do regionów lepiej rozwiniętych gospodarczo. Z drugiej strony koniecz-

[48] G. Gorzelak, *Nie dziwmy się, że uciekają nam inwestycje*, „Rzeczpospolita" 2005, nr 108 z 10 maja, s. 2.

[49] M. Smętowski, *Przedsiębiorstwo zagraniczne w otoczeniu lokalnym*, „Studia Regionalne i Lokalne", 2000, nr 4, s. 92-93.

[50] G. Gorzelak, *Nie dziwmy się*…op. cit., s. 2.

[51] J. Witkowska, *Wpływ swobody przepływu kapitału na polski rynek pracy*, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 2001, s. 9.

ność korzystania z kapitałów obcych w procesie modernizacji gospodarki polskiej jest bezsporna. Polityka wobec inwestorów zagranicznych musi wynikać z nadrzędnego średniookresowego celu rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Jeżeli cel ten określony zostaje jako zmniejszenie dystansu rozwojowego między Polską a Unią Europejską, to nie ulega wątpliwości, że przy obecnych wewnętrznych zasobach kapitału powinno się sięgnąć po zewnętrzne źródła finansowania rozwoju gospodarczego. Analiza zalet i wad różnych form napływu kapitału wskazuje, że do realizacji wytyczonych celów preferowaną formą napływu kapitału powinny być bezpośrednie inwestycje zagraniczne[52].

„Trwały wzrost gospodarczy regionów nie jest możliwy bez uruchomienia lokalnych zasobów materialnych i społecznych. Wykorzystanie tych zasobów prowadzi do wzrostu obrotu towarowego, wzrostu usług, oznacza więcej miejsc pracy. Taki stan można jednak osiągnąć tylko wtedy, gdy znajdą się inwestorzy, którzy widząc potencjalne korzyści potrafią uruchomić własny i lokalny kapitał. W aktualnej sytuacji ekonomicznej państwa i obywateli nowe inwestycje w wielu dziedzinach i na wielu obszarach nie mogą być realizowane bez poważnego udziału inwestorów zagranicznych. Stworzenie warunków sprzyjających tym inwestycjom wydaje się być jednym z głównych zadań rządzących zarówno na szczeblu państwa, jak i samorządów”[53]. Odwołując się zatem do zapisów w *Strategii rozwoju województwa opolskiego* – przeciętna atrakcyjność inwestycyjna i średni poziom rozwoju społeczno-gospodarczego regionu wymuszają konieczność podejmowania działań zachęcających do inwestowania w regionie i włączenia się w konkurowanie o napływ inwestycji. Kapitał zagraniczny ma bowiem tendencje do lokowania się w strukturach o najwyższym poziomie rozwoju, zaś przeciętna pozycja województwa w rankingach atrakcyjności i rozwoju społeczno-gospodarczego może ograniczać wsparcie, przewidziane dla regionów najbiedniejszych. Przewidywany wzrost inwestycji, w tym zagranicznych w krajach nowo przyjętych do Unii Europejskiej powinien zachęcić do skonstruowania regionalnej strategii przyciągania nowych przedsięwzięć gospodarczych[54] w celu skutecznego konkurowania z krajowymi i europejskimi strukturami regionalnymi. Najważniejszym przecież skutkiem inwestycji zagranicznych dla gospodarki jest uzupełnienie niedostatecznych zasobów akumulacji wewnętrznej środkami zewnętrznymi, co niewątpliwie zwiększa możliwości rozwojowe gospodarki. Działalność firm

[52] Ibidem.

[53] R. Niedzielski, *Inwestor zagraniczny w kraju i regionie – droga do normalności*, [w:] A. Zagórowska, K. Malik, M. Miszewski (red.), *Zrównoważony rozwój regionalny w aspekcie integracji europejskiej*, Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji, Bytom 2002, s. 332.

[54] *Strategia rozwoju województwa*…op. cit., s. 5-7.

z kapitałem zagranicznym oddziałuje także na zatrudnienie i w przypadku Polski wpływ ten jest pozytywny. Napływ inwestycji zagranicznych stwarza w końcu szansę przyspieszenia wzrostu gospodarczego ważne jest więc, aby chociaż część tych korzyści była udziałem województwa opolskiego.